

**Regulacje prawne
dotyczące budowy i eksploatacji
biorafinerii lignocelulozowej**

Praca wydana w ramach *Programu Strategicznego Zadanie Badawcze Nr 4*
pt.: „Opracowanie zintegrowanych technologii wytwarzania paliw i energii z biomasy,
odpadów rolniczych i innych” koordynowanego przez Instytut Maszyn Przepływowych
im. R. Szewalskiego PAN w Gdańsku i realizowanego w ramach umowy
nr SP/E/4/65786/10 zawartej z NCBiR

**Jakub Jan Zięty
Michał Krzykowski**

**Regulacje prawne
dotyczące budowy i eksploatacji
biorafinerii lignocelulozowej**

Kolegium Wydawnicze UWM
Przewodniczący
Zbigniew Chojnowski

Recenzent
Marek Chmaj

Redaktor naukowy
Janusz Gołaszewski

Redakcja wydawnicza
Elżbieta Pietraszkiewicz

Przygotowanie okładki
Adam Głowacki
na podstawie projektu Mirosława Sawczuka

Skład i łamanie
Marian Rutkiewicz

ISBN 978-83-7299-975-7

© Copyright by Wydawnictwo UWM • Olsztyn 2015

Wydawnictwo UWM
ul. Jana Heweliusza 14, 10-718 Olsztyn
tel. 89 523 36 61, fax 89 523 34 38
www.uwm.edu.pl/wydawnictwo/
e-mail: wydawca@uwm.edu.pl

Ark. wyd. 3,85; ark. druk. 3,25
Druk: Zakład Poligraficzny UWM w Olsztynie, zam. nr 590

Spis treści

Od Redaktora	7
Wprowadzenie	9
1. Regulacje prawne dotyczące procesu inwestycyjnego	11
1.1. Planowanie inwestycji	11
1.2. Ocena oddziaływania na środowisko	12
1.2.1. W jakim celu przeprowadza się ocenę oddziaływania na środowisko?	12
1.2.2. Przepisy regulujące ocenę oddziaływania na środowisko	15
1.2.3. Procedura przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko w toku uzyskiwania decyzji środowiskowych uwarunkowaniach zgody na korzystanie ze środowiska	16
1.3. Przeznaczenie nieruchomości na cele budowy biorafinerii lignocelulozowej	23
1.3.1. Czym jest przeznaczenie nieruchomości?	23
1.3.2. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jako akt prawa określający przeznaczenie nieruchomości	24
1.3.3. Decyzja o warunkach zabudowy jako sposób określenia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu	25
1.4. Wyłączenie gruntów z produkcji rolniczej	27
1.5. Pozwolenie wodnoprawne	28
1.6. Procedury związane z realizacją prac budowlanych	30
1.6.1. Podstawowe definicje prawa budowlanego	30
1.6.2. Dokumenty stanowiące podstawę realizacji robót budowlanych	32
1.6.3. Decyzja o pozwoleniu na budowę lub rozbiórkę	34
1.7. Pozwolenia na korzystanie ze środowiska	35
1.7.1. Rodzaje decyzji związanych z korzystaniem ze środowiska	35
1.7.2. Procedura uzyskiwania pozwolenia zintegrowanego	37
1.8. Decyzje związane z eksploatacją powstałego urządzenia	41
1.9. Podsumowanie	42
2. Studium badania przypadku – przykładowe postępowanie dla inwestycji polegającej na budowie biorafinerii lignocelulozowej	43
2.1. Założenia projektu instalacji	43
2.2. Lokalizacja wraz z opisem obiektu budowlanego	44
2.3. Budowa instalacji – niezbędne decyzje administracyjne	44
3. Prowadzenie działalności związanej z produkcją bioetanolu	47
Bibliografia	51

Biorafineria jest nową instalacją przemysłu biosurowców – biogospodarki. Przetwórstwo biorafineryjne zakłada wieloproduktowość w efekcie pewnej kaskady szeregowych lub równoległych procesów przetwórczych. Głównym produktem biorafinerii może być biopaliwo (np. etanol), w dalszej kolejności inne bioprodukty (biochemikalia, biomateriały) lub też główny produkt biorafinerii może być nieenergetyczny, a komplementarnymi – produkty energetyczne (biopaliwo, bioenergia). Szczególny potencjał rozwojowy przypisuje się procesom biorafineryjnym wytwarzania etanolu II generacji z biomasy drzewnej pochodzącej z plantacji groenergetycznych. Produkcja tego typu surowca lignocelulozowego nie konkuruje z produkcją surowców na cele żywnościowe. Ponadto, produkcja biomasy lignocelulozowej może być prowadzona na gruntach o niskiej żyzności (marginalnych, zdegradowanych), co sprawia, że nie występuje konkurencja o grunty z uprawami roślin na cele paszowe i spożywcze.

Niniejsze opracowanie dotyczy aspektów prawnych związanych z uruchomieniem biorafinerii lignocelulozowej i wytwarzaniem zaawansowanego biopaliwa II generacji – etanolu. Aktualnie brak jest regulacji prawnych specyficznych dla biorafinerii, dlatego też opracowanie jest próbą wskazania rozwiązań legislacyjnych odnoszących się do biorafinerii oraz analizy zagadnień prawnych związanych z wytwarzaniem biopaliw. Wykorzystując metodę dogmatycznoprawną, przeanalizowano obowiązujące akty prawne oraz przeprowadzono badania empiryczne metodą ankietową. W efekcie otrzymano szeroką gamę informacji, także tych bezpośrednio lub pośrednio powiązanych z możliwościami finansowania inwestycji, modelami biznesowymi, kwestiami własności intelektualnej, wymaganiami prawnymi, uzyskiwaniem zezwoleń, obowiązującymi umowami i systemem zachęt inwestycyjnych. Wskazano szereg problemów wymagających szczegółowej analizy prawnej, której konsekwencją mogłyby być zmiany legislacyjne. Zaliczono do nich bariery inwestycyjne, ekologiczne, system wsparcia wraz z polityką podatkową oraz przeszkody administracyjne.

Zakładam, że przedmiotowe opracowanie, które jest adresowane do przedsiębiorców, inwestorów, kredytodawców, producentów rolnych i innych zainteresowanych podmiotów rynkowych, nie tylko przybliży uwarunkowania prawne otoczenia biorafinerii i wytwarzania biopaliw, ale także

przyczyni się do zainicjowania szerszej dyskusji związanej z niezbędnymi regulacjami prawnymi w zakresie implementacji nowych produktów rynkowych, jakim będzie wieloproduktowa biorafineria i jeden z głównych produktów biorafineryjnych – zaawansowane biopaliwo II generacji.

prof. dr hab. Janusz Gołaszewski

Wprowadzenie

Podmiot podejmujący się realizacji przedsięwzięcia polegającego na budowie biorafinerii lignocelulozowej, a następnie na prowadzeniu działalności w zakresie wytwarzania i sprzedaży bioetanolu będzie zmuszony do zmierzenia się z licznymi przeszkodami natury prawnej. W niniejszym opracowaniu pragniemy przybliżyć wszystkim zainteresowanym regulacje prawne, z jakimi będą mieli do czynienia podczas urzeczywistniania swoich celów, oraz wyjaśnić w sposób najbardziej przejrzysty, jak należy je interpretować.

W zależności od przyjętego modelu realizacji inwestycji, wielkości produkcji, a co za tym idzie – wielkości instalacji, przyjętej technologii produkcji, statusu podmiotu realizującego inwestycje będą Państwo mogli ograniczyć liczbę koniecznych do przewyciężenia barier prawnych. Niezależnie jednak od powyższego każdy podmiot zamierzający zrealizować budowę biorafinerii lignocelulozowej, a następnie poddać ją eksploatacji musi mieć świadomość konieczności poddania się przepisom prawa, które regulują w różnym stopniu szczegółowości poszczególne etapy procesu inwestycyjnego, ale także prowadzenia działalności w zakresie wytwarzania bioetanolu. Należy bowiem zdawać sobie sprawę z liczby wymaganych prawem decyzji i zezwoleń. Warunki formalnoprawne realizowania inwestycji i prowadzenia działalności gospodarczej będą istotne również z punktu widzenia ewentualnych instytucji finansujących Państwa zamierzenie. Znajomość procedur administracyjnych, które prowadzą do uzyskania m.in. decyzji o środowiskowej zgodzie na realizację przedsięwzięcia, decyzji lokalizacyjnej pozwolenia na budowę, decyzji pozwolenia na użytkowanie budynku, pozwolenia na użytkowanie instalacji, zezwolenia na prowadzenie działalności, pozwoli Państwu na zoptymalizowanie zamierzeń nie tylko pod względem czasu realizacji inwestycji, ale również jej kosztów, w przypadku natomiast podmiotów prowadzących działalność rolniczą czy leśną również innych potrzeb.

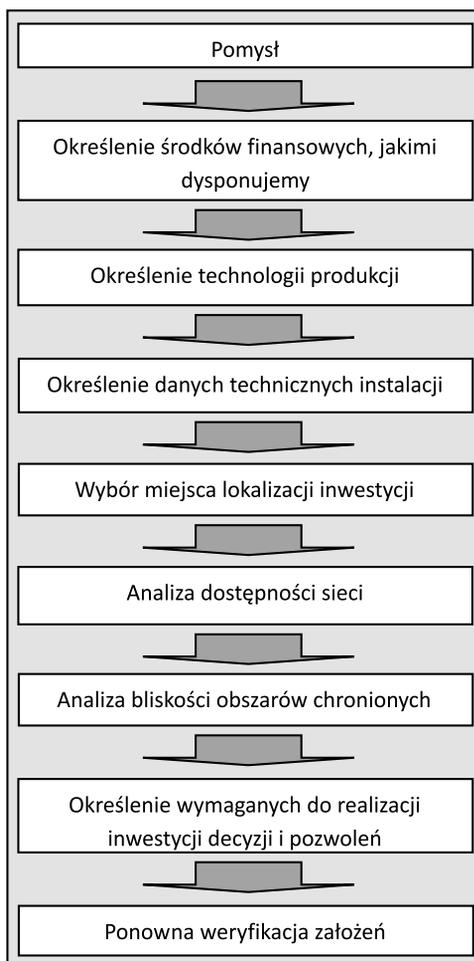
W zależności od przyjętego rozwiązania technologicznego, parametrów urządzeń, ilości wytwarzanego alkoholu etylowego czy podmiotu różny może być zakres koniecznych do uzyskania decyzji i zezwoleń. Dla przyszłej działalności ważne jest również określenie jej celu, bowiem może on determinować warunki formalnoprawne rozpoczęcia prowadzenia działalności wytwórczej w oparciu o wybudowaną już instalację.

W dalszej części zaprezentowane zostaną obowiązujące w Polsce regulacje obejmujące proces inwestycyjny i proces prowadzenia działalności. Zaprezentujemy także najmniej skomplikowany proces realizacji inwestycji małej biorafinerii lignocelulozowej.

1. Regulacje prawne dotyczące procesu inwestycyjnego

1.1. Planowanie inwestycji

Każdą inwestycję należy rozpocząć nie tylko od analizy dostępnych środków finansowych, surowców do produkcji bioetanolu, technologii i wielkości produkcji, ale także miejsca, w którym zamierzamy zlokalizować taką inwestycję. Wybór lokalizacji uzależniony jest od możliwości pozyskania nieruchomości na cele realizacji inwestycji. Jedynie na marginesie warto wskazać, że powinien być uzależniony także od wybranej opcji technologicznej oraz wielkości produkcji. W zależności bowiem od potrzeb konieczne będzie dostosowanie posiadanych zasobów lub ich pozyskanie, np. poprzez zakup czy zawarcie umowy najmu lub dzierżawy. Przystępując zatem do wyboru lokalizacji, należy określić wielkość powierzchni gruntu koniecznego do budowy instalacji. Ważne jest, aby wybrana nieruchomość posiadała dostęp do właściwej infrastruktury technicznej, tj. umożliwiała podłączenie do sieci wodno-kanalizacyjnej oraz sieci elektroenergetycznej o wymaganych przez instalację właściwościach. W przypadku braku przyłącza elektrycznego ważne jest, aby uzyskać warunki budowy przyłącza lub zastanowić się nad innymi źródłami zasilania. W tym przypadku można pokusić się o produkcję energii na własne potrzeby z wytworzonego w instalacji bioetanolu. To samo będzie dotyczyć sytuacji, gdy brak będzie

możliwości odprowadzania ścieków lub przyłącza wodnego. Wówczas konieczne będzie sprawdzenie możliwości wykorzystania innych systemów odprowadzania ścieków (np. zbiorniki bezodpływowe, oczyszczalnie). Alternatywą dla przyłącza wodnego może być własne ujęcie wody poprzez studnię głębinową.

Wstępna analiza nie może abstrahować od obszaru otaczającego planowane miejsce powstania instalacji pod kątem funkcjonowania obszarów objętych szczególną ochroną (tj. Obszary Natura 2000, rezerваты, obszary chronionego krajobrazu czy siedliska rzadkich gatunków zwierząt i roślin). Wystąpienie takich obszarów będzie wiązało się z większością przypadków z uciążliwymi procedurami administracyjnymi związanymi ze zwiększoną ochroną takich obszarów. W ekstremalnych warunkach może nawet dojść do konieczności odstąpienia od realizacji zamierzenia w miejscu objętym tymi obszarami. Warto wskazać, że odpowiednia infrastruktura użytkowa ograniczy koszty inwestycji. W sytuacji, gdy nie dysponujemy odpowiednimi budynkami lub terenem, na którym można byłoby je wybudować, niezbędne będzie nabycie nieruchomości lub uzyskanie innego niż własność tytułu prawnego (np. zawarcie umowy najmu, dzierżawy, użyczenia). Znajac dane techniczne oraz posiadając wybrane miejsce na lokalizację inwestycji polegającej na budowie biorafinerii lignocelulozowej, możemy przystąpić do uzyskiwania koniecznych decyzji i zezwoleń administracyjnych. Ich liczba – jak już wcześniej wskazywano – będzie uzależniona od przyjętych założeń technologicznych i technicznych zarówno na etapie budowy, jak i eksploatacji instalacji oraz prowadzenia w tym zakresie działalności gospodarczej. Warto też pamiętać, aby przed rozpoczęciem procedur administracyjnych ponownie przeanalizować wszystkie uzyskane informacje.

1.2. Ocena oddziaływania na środowisko

1.2.1. W jakim celu przeprowadza się ocenę oddziaływania na środowisko?

Ocena oddziaływania na środowisko jest istotnym elementem procesu inwestycyjnego, a jednocześnie jednym z podstawowych instrumentów prawnych zarządzania ochroną środowiska. Jej przeprowadzenie ma dostarczyć organowi administracji publicznej informacji, czy ingerencja w środowisko została zaplanowana w sposób optymalny, pozwalający na zminimalizowanie ewentualnych strat w środowisku, a także czy jej reali-

zacja zrekompensuje te straty. Przy czym należy pamiętać, iż termin „środowisko” jest tu rozumiany szeroko, nie tylko jako środowisko przyrodnicze, ale także społeczne.

Ocena oddziaływania na środowisko musi być przeprowadzona przez podmiot planujący realizację inwestycji. Postępowanie to ma na celu ocenę

Sprawdź, czy twoja inwestycja będzie wpływać na środowisko

wpływu na środowisko planowanej inwestycji, przede wszystkim budowlanej. Ocena taka obejmuje m.in.: weryfikację raportu oddziaływania na środowisko,

uzyskanie wymaganych prawem opinii i uzgodnień, zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu administracyjnym.

W postępowaniu zarówno organ je prowadzący, jak i społeczeństwo może uzyskać informacje o planowanym przedsięwzięciu w zakresie jego wpływu na środowisko, a także o korzyściach, jakie są związane z jego realizacją i mogą rekompensować ewentualne straty. Celem oceny jest również przewidywanie potencjalnych zagrożeń środowiskowych i ich skali już na etapie planowania inwestycji. W konsekwencji możliwe jest uwzględnienie w toku inwestycji rozwiązań minimalizujących negatywne skutki realizacji inwestycji dla środowiska¹. Ocenę oddziaływania na środowisko przeprowadza się w toku: a) postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, b) postępowania w sprawie wydania decyzji inwestycyjnych (tj. decyzja o pozwoleniu na budowę, decyzja o zatwierdzeniu projektu budowlanego, decyzja o pozwoleniu na wzniesienie robót budowlanych, decyzja o pozwoleniu na zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części, decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego, decyzja o pozwoleniu na realizację inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych). Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko przeprowadza się w sprawach wskazanych w punkcie b, o ile konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko została stwierdzona przez organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz w przypadku przeprowadzenia ponownej oceny – na wniosek inwestora albo w przypadku, gdy organ właściwy w sprawie stwierdził, że we wniosku o wydanie decyzji zostały dokonane zmiany w stosunku do wymagań określonych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

¹ Szerzej na temat celów oceny oddziaływania na środowisko zob. P. Korzeniowski, *Instytucje prawne ochrony środowiska a procesy inwestycyjno-budowlane. Studium prawno-administracyjne*, Warszawa 2012, s. 73–77.

W ramach procedury oceny oddziaływania na środowisko określa się, analizuje oraz ocenia m.in.:

a) bezpośredni i pośredni wpływ przedsięwzięcia na środowisko m.in. w zakresie:

- środowiska naturalnego (stanu powietrza, wód oraz gruntów),
- środowiska przyrodniczego (stanu przyrody – fauny i flory),
- środowiska społecznego (stanu zdrowia i warunków życia ludzi, dóbr materialnych, zabytków kultury);

b) możliwości i sposoby zapobiegania i zmniejszania negatywnego oddziaływania na środowisko;

c) niezbędny zakres monitoringu.

Ocenę oddziaływania na środowisko przeprowadza się w ramach postępowań wskazanych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko², tj. w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub postępowaniach wskazanych w art. 72 ust. 1 pkt 1, 10, 14 i 18 w zw. z art. 61 u.d.i. W ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko określa się, analizuje oraz ocenia kilka elementów, wśród których znajduje się: 1) bezpośredni i pośredni wpływ danego przedsięwzięcia na a) środowisko oraz zdrowie i warunki życia ludzi, b) dobra materialne, c) zabytki, ca) krajobraz, w tym krajobraz kulturowy, d) wzajemne oddziaływanie między elementami, o których mowa w lit. a-ca; e) dostępność do złóż kopalin; 2) możliwości oraz sposoby zapobiegania i zmniejszania negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko; 3) wymagany zakres monitoringu.

W ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 określa się, analizuje oraz ocenia oddziaływanie przedsięwzięć na obszary Natura 2000, biorąc także pod uwagę skumulowane oddziaływanie przedsięwzięcia z innymi przedsięwzięciami. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach jest jedną z ważniejszych decyzji wydawanych obecnie w toku postępowania inwestycyjnego. Uzyskanie tej decyzji następuje zgodnie z art. 71 u.d.i. m.in. przed: a) uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę, decyzji o zatwierdzeniu projektu budowlanego, decyzji o pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych oraz decyzji o pozwoleniu na zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części – wydawana-

² Dz.U. z 2008 r., nr 199, poz. 1227 ze zm. – dalej jako u.d.i.

nych na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane³; b) decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu – wydawanej na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁴. Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dołącza się do wniosku o wydanie wymienionych wyżej decyzji administracyjnych przy czym złożenie tego wniosku powinno nastąpić co do zasady nie później niż w terminie 4 lat od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna.

Warto pamiętać, że przeprowadzenie procedury oceny inwestycji na środowisko może być wymagane przy ubieganiu się o dofinansowanie projektu z funduszy Unii Europejskiej, co wynika z rozporządzenia Rady 1083/2006 z 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 – zgodność ze wspólnotową polityką ochrony środowiska⁵.

Ocena oddziaływania na środowisko może być potrzebna przy aplikowaniu o środki z funduszy Unii Europejskiej

z funduszy Unii Europejskiej, co wynika z rozporządzenia Rady 1083/2006 z 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu

1.2.2. Przepisy regulujące ocenę oddziaływania na środowisko

Podstawowym aktem prawnym regulującym postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w prawie polskim jest wymieniona wcześniej ustawa z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Przepisy tej ustawy implementują obowiązki wynikające z: 1) dyrektywy Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne⁶; 2) dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory⁷; 3) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r.

³ Dz. U. z 2006 r., nr 156, poz. 1118 ze zm.

⁴ Tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r., poz. 647 ze zm. – dalej jako u.p.z.p.

⁵ Zob. też wyjaśnienie umieszczone na stronie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego <www.mrr.gov.pl/fundusze/fundusze_europejskie/oos/strony/ocena_oddziaływania_na_srodowisko.aspx>.

⁶ Dz. Urz. WE L 175 z 5 lipca 1985, s. 40, ze zm.; Dz. Urz. UE Polskie wyd. spec., rozdz. 15, t. 1, s. 248.

⁷ Dz. Urz. WE L 206 z 22 lipca 1992, s. 7, ze zm.; Dz. Urz. UE Polskie wyd. spec., rozdz. 15, t. 2, s. 102.

w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko⁸; 4) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywę Rady 90/313/EWG⁹; 5) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywę Rady 85/337/EWG i 96/61/WE¹⁰; 6) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/1/WE z dnia 15 stycznia 2008 r. dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli¹¹; 7) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiającej ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej)¹².

Polskie przepisy muszą być zgodne z przepisami Unii Europejskiej

1.2.3. Procedura przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko w toku uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na korzystanie ze środowiska

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach (w skrócie decyzja środowiskowa) jest dokumentem, który określa warunki środowiskowe realizacji przedsięwzięcia, które może polegać na budowie obiektów, realizacji określonych procesów lub obu tych działaniach razem. Można powiedzieć, że decyzja tak określa warunki, jakie muszą zostać spełnione, aby dana inwestycja mogła zostać zrealizowana. Uzyskanie decyzji może być niezbędne w przypadku, gdy realizując inwestycję w postaci biorafinerii lignocelulozowej, będziemy musieli dokonać budowy, rozbudowy lub przebudowy obiektów budowanych, w których będziemy chcieli umieścić instalację. Konieczność przeprowadzenia postępowania wystąpi także wówczas, gdy inwestycja będzie polegała tylko na wykonaniu instalacji,

⁸ Dz. Urz. WE L 197 z 21 lipca 2001, s. 30; Dz. Urz. UE Polskie wyd. spec., rozdz. 15, t. 6, s. 157.

⁹ Dz. Urz. WE L 41 z 14 lutego 2003, s. 26; Dz. Urz. UE Polskie wyd. spec., rozdz. 15, t. 7, s. 375.

¹⁰ Dz. Urz. UE L 156 z 25 czerwca 2003, s. 17; Dz. Urz. UE Polskie wyd. spec., rozdz. 15, t. 7, s. 466.

¹¹ Dz. Urz. UE L 24 z 29 stycznia 2008, s. 8.

¹² Dz. Urz. UE L 164 z 25 czerwca 2008, s. 19.

w której będą przeprowadzane procesy produkcyjne. Należy zastrzec, że planowana inwestycja musi być zgodna z przeznaczeniem terenu, na jakim ma zostać zrealizowana¹³.

Ustawodawca, określając, jakie przedsięwzięcia będą wymagać uzyskania decyzji środowiskowej, podzielił je na dwie kategorie. Zgodnie z art. 59 ust. 1 u.d.i., przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wymaga realizacja: 1) planowanego przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko; 2) planowanego przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko¹⁴. Warto zaznaczyć, że niezależnie od powyższej kwalifikacji realizacja planowanego przedsięwzięcia innego niż wymienione w punkcie 1 i 2 będzie wymagana dla inwestycji mogących oddziaływać na obszar Natura 2000. W tych przypadkach postępowanie będzie musiało być przeprowadzone, jeżeli planowane przedsięwzięcie: a) może znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, a nie jest bezpośrednio związane z ochroną tego obszaru lub nie wynika z tej ochrony; b) obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 został stwierdzony na podstawie art. 96 ust. 1 u.d.i. przez właściwy organ.

Jak wcześniej wskazano, uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach jest niezbędne dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Przedsięwzięcia:

- a) mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko,
- b) mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Kwalifikacja inwestycji do tej kategorii następuje na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada

2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko¹⁵. Rozporządzenie to określa 1) rodzaje przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko; 2) rodzaje przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko; 3) przypadki, w których zmiany dokonywane w obiektach są kwalifikowane jako przedsięwzięcia, o których mowa w pkt 1 i 2.

Instalacje do przetwarzania celulozy, zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 30 wymienionego rozporządzenia, zostały zaliczone do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

¹³ Szerzej na temat określenia przeznaczenia nieruchomości zobacz w punkcie 1.3.

¹⁴ Ocenę oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko przeprowadza się w przypadku, gdy taki obowiązek zostanie nałożony przez organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

¹⁵ Dz. U. z 2010 r., nr 213, poz. 1397.

Bez znaczenia dla takiej kwalifikacji jest ilość celulozy przerabianej w instalacji. Przed przystąpieniem do realizacji inwestycji budowy biorafinerii lignocelulozowej wystąpić zatem należy do właściwego organu celem ustalenia (zgodnie z art. 63), czy istnieje obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Warto zaznaczyć, że na właściwą kwalifikację będzie miał wpływ nie tylko sam surowiec użyty do produkcji etanolu, ale także inne parametry projektowanej inwestycji. Tym samym kwalifikacja inwestycji jako mogącej potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jest, jak się wydaje, minimalna. Trzeba się więc liczyć z tym, że po przeanalizowaniu całej inwestycji okaże się, że należy ją zakwalifikować jako przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. W praktyce różnicą pomiędzy tymi dwoma kwalifikacjami będzie obowiązek sporządzenia pełnego raportu oddziaływania na środowisko w przypadku tej ostatniej kwalifikacji i ewentualnie odstąpienia przez organ od konieczności sporządzania takiego raportu lub ograniczenia jego zakresu.

Właściwym organem do rozpoznawania wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz określenia zakresu raportu oddziaływania na środowisko jest co do zasady właściwy ze względu na planowane miejsce realizacji

Wniosek o wydanie decyzji środowiskowej zawierający:

- kartę informacyjną przedsięwzięcia,
- wniosek o określenie zakresu raportu oddziaływania na środowisko.

inwestycji wójt (burmistrz, prezydent miasta). W przypadku określonych kategorii inwestycji organem rozpatrującym wniosek może być: a) regionalny dyrektor ochrony środowiska, b) Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, c) starosta; d) dyrektor regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych.

Do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko załącza się: a) kartę informacyjną przedsięwzięcia, b) raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko – tylko w przypadku nałożenia przez organ obowiązku jego sporządzenia. W przypadku, gdy wnioskodawca nie jest pewien, czy powinien złożyć raport oddziaływania na środowisko, powinien oprócz karty informacyjnej złożyć wniosek o ustalenie zakresu raportu. W tym przypadku uzyskamy wiążącą informację o tym, czy konieczne jest sporządzanie raportu oddziaływania na środowisko i w jakim zakresie.

Na podstawie otrzymanych od inwestora informacji dotyczących technologii i ilości przetwarzanej celulozy organ winien wydać postanowienie,

w którym odstąpi od obowiązku prowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko lub stwierdzi obowiązek prowadzenia postępowania, określając jednocześnie zakres raportu oddziaływania na środowisko, jaki musi przygotować inwestor. Warto wskazać, że wydanie powyższego postanowienia wymaga opinii regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Organ występujący o opinię powinien przedłożyć m.in. wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz kartę informacyjną przedsięwzięcia. W praktyce oznacza to, że te dokumenty będą wymagane od inwestora. Na marginesie należy zauważyć, że opinia regionalnego dyrektora ochrony środowiska nie jest dla organu wiążąca. W przypadku gdy organ w drodze postanowienia stwierdzi konieczność uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, konieczne będzie sporządzenie raportu, którego zakres określony został w u.d.i. (m.in. opis parametrów instalacji, zastosowanej technologii, opis **wskazu???????????????** oraz sposób postępowania z odpadami), z uwzględnieniem zakresu wskazanego w postanowieniu. Przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wójt (burmistrz, prezydent miasta) uzgadnia warunki realizacji inwestycji z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska oraz uzyskuje opinię wskazanych w u.d.i. organów. Organ przeprowadza również konsultacje społeczne, a następnie wydaje decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, która powinna zawierać elementy wymienione w art. 82 u.d.i. (jeżeli było prowadzone postępowanie w sprawie oceny oddziaływania) przy uwzględnieniu innych przepisów, gdy ocena nie była przeprowadzana.

Karta informacyjna przedsięwzięcia jest dokumentem zawierającym podstawowe informacje o planowanym przedsięwzięciu, umożliwiającym właściwym organom podjęcie decyzji o potrzebie lub rezygnacji z przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko dla danego przedsięwzięcia. Jako załącznik do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach jest podstawowym dokumentem, od którego zależy, czy organ uzna za konieczne prowadzenie postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, czy też nie, ewentualnie może przesądzić o zakresie raportu oddziaływania na środowisko. Karta zawiera następujące elementy:

- 1) rodzaj, skalę i usytuowanie przedsięwzięcia;
- 2) powierzchnię zajmowanej nieruchomości, a także obiektu budowlanego oraz dotychczasowy sposób ich wykorzystywania i pokrycia nieruchomości szatą roślinną;
- 3) rodzaj technologii;
- 4) ewentualne warianty przedsięwzięcia;

5) przewidywaną ilość wykorzystywanej wody, surowców, materiałów, paliw oraz energii;

6) rozwiązania chroniące środowisko;

7) rodzaje i przewidywane ilości wprowadzanych do środowiska substancji lub energii przy zastosowaniu rozwiązań chroniących środowisko;

8) możliwe transgraniczne oddziaływanie na środowisko.

W przypadku, gdy nie da się uniknąć sporządzenia **raportu oddziaływania na środowisko**, to powinien on zawierać wszystkie informacje zgromadzone podczas prowadzonej przez inwestora oceny, dotyczące przewidywanych oddziaływań, jakie może spowodować budowa, eksploatacja i likwidacja realizowana w ramach przedsięwzięcia, a w szczególności:

1) opis planowanego przedsięwzięcia – charakterystykę całego przedsięwzięcia i warunki użytkowania terenu w fazie budowy i eksploatacji lub użytkowania oraz główne cechy charakterystyczne procesów produkcyjnych, jak również przewidywane rodzaje i ilości zanieczyszczeń, wynikające z funkcjonowania planowanego przedsięwzięcia;

2) opis elementów przyrodniczych środowiska objętych zakresem przewidywanego oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko;

3) opis istniejących w sąsiedztwie lub w bezpośrednim zasięgu oddziaływania planowanego przedsięwzięcia zabytków chronionych;

4) opis przewidywanych skutków dla środowiska w przypadku niepodjęcia przedsięwzięcia;

5) opis analizowanych wariantów – wariantu proponowanego przez wnioskodawcę oraz racjonalnego wariantu alternatywnego, wariantu najkorzystniejszego dla środowiska wraz z uzasadnieniem ich wyboru;

6) określenie przewidywanego oddziaływania na środowisko analizowanych wariantów, również w przypadku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, a także możliwego transgranicznego oddziaływania na środowisko;

7) uzasadnienie proponowanego przez wnioskodawcę wariantu, ze wskazaniem jego oddziaływania na środowisko, w tym na ludzi, rośliny, zwierzęta, grzyby i siedliska przyrodnicze, wodę i powietrze, powierzchnię ziemi, z uwzględnieniem ruchów masowych ziemi, klimatu i krajobrazu, dóbr materialnych, zabytków i krajobrazu kulturowego, objętych istniejącą dokumentacją, w szczególności rejestrem lub ewidencją zabytków, wzajemne oddziaływanie między tymi elementami, opis metod prognozowania zastosowanych przez wnioskodawcę oraz opis przewidywanych znaczących oddziaływań planowanego przedsięwzięcia na środowisko, obejmujący bezpośrednio, pośrednio, wtórne, skumulowane, krótko-, średnio- i długoterminowe, stałe i chwilowe oddziaływania na środowisko (wy-

nikające z: a) istnienia przedsięwzięcia, b) wykorzystywania zasobów środowiska, c) emisji);

8) analizę możliwych konfliktów społecznych związanych z planowanym przedsięwzięciem;

9) przedstawienie propozycji monitoringu oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na etapie jego budowy i eksploatacji lub użytkowania;

10) wskazanie trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy, jakie napotkano, opracowując raport;

11) jeżeli raport dotyczy przedsięwzięcia mogącego oddziaływać na środowisko w sposób transgraniczny, należy podać negatywne skutki odczuwalne poza granicami RP.

Raport powinien zawierać wskazywane zagadnienia w formie graficznej i kartograficznej w skali odpowiadającej przedmiotowi i szczegółowości analizowanych w raporcie zagadnień oraz umożliwiającej kompleksowe przedstawienie przeprowadzonych analiz oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Powinno się w nim znaleźć również streszczenie w języku niespecjalistycznym wszystkich informacji zawartych w raporcie. Ponadto, należy wskazać nazwisko osoby lub osób sporządzających raport oraz źródła informacji stanowiące podstawę do sporządzenia raportu.

Wydaje się, że decydując się na budowę biorafinerii, należy założyć, że **konieczne będzie wykonanie raportu oddziaływania na środowisko, którego zakres zostanie określony postanowieniem właściwego organu**. Dopiero po tym możliwe będzie wydanie na rzecz wnioskodawcy (inwestora) decyzji środowiskowej określającej warunki realizacji biorafinerii lignocelulozowej. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach jest decyzją administracyjną, która określa środowiskowe warunki, przy spełnieniu których planowana realizacja przedsięwzięcia może być przeprowadzona. Dla jednego przedsięwzięcia wydaje się jedną decyzję. Zastrzeżenie to jest o tyle istotne, że w przypadku, gdy planuje się więcej niż jedno przedsięwzięcie lub inwestycja ma być prowadzona etapami na podstawie odrębnych pozwoleń na budowę, to decyzja środowiskowa musi uwzględniać wszystkie zamierzenia dla tego terenu, w tym te mające zostać wykonane w późniejszym terminie. Wyjątki dotyczą obszaru Natura 2000. Decyzja ta nie zawsze poprzedzona jest przeprowadzoną wcześniej oceną oddziaływania na środowisko. Jeżeli nie przeprowadzono oceny, co jest możliwe w przypadku przedsięwzięć mogących potencjalnie oddziaływać na środowisko, organ w decyzji musi stwierdzić brak potrzeby jej przeprowadzania. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach wiąże organ wydający decyzje inwestycyjne, których wydanie musi poprzedzać wydanie decyzji środowiskowej.

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach określa: rodzaj i miejsce realizacji przedsięwzięcia, warunki wykorzystywania terenu w fazie realizacji i eksploatacji lub użytkowania przedsięwzięcia, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich, wymagania dotyczące ochrony środowiska konieczne do uwzględnienia w dokumentacji wymaganej do wydania decyzji inwestycyjnych, wymogi w zakresie przeciwdziałania skutkom awarii przemysłowych, w odniesieniu do przedsięwzięć zaliczanych do zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnych awarii, wymogi w zakresie ograniczania transgranicznego oddziaływania na środowisko w odniesieniu do przedsięwzięć, dla których przeprowadzono postępowanie w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko, oraz gotowość instalacji do wychwytywania dwutlenku węgla w przypadku instalacji do spalania paliw w celu wytwarzania energii elektrycznej, o elektrycznej mocy znamionowej nie mniejszej niż 300 MW.

Dodatkowo w decyzji może być wskazany, w przypadku gdy z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wynika taka potrzeba, m.in.:

1) obowiązek wykonania kompensacji przyrodniczej – stwierdza konieczność wykonania tej kompensacji;

2) obowiązek zapobiegania, ograniczania oraz monitorowania oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko;

3) obowiązek przeprowadzenia ponownej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko albo przeprowadzenia postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko – w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji inwestycyjnych;

4) obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania pozwolenia na budowę dla inwestycji w zakresie budowy obiektu energetyki jądrowej lub inwestycji jej towarzyszącej wydawanej na podstawie ustawy z dnia 29 czerwca 2011 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących¹⁶;

5) obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania pozwolenia na prace przygotowawcze wydawanego na podstawie ustawy z dnia 29 czerwca 2011 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących;

6) obowiązek przedstawienia analizy porealizacyjnej, określając jej zakres i termin przedstawienia.

¹⁶ Dz.U. z 2011 r., nr 135, poz. 789.

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach **ważna jest 4 lata od dnia**, w którym stała się ostateczna, tj. albo żadna ze stron nie odwołała się od otrzymanej decyzji, albo organ drugiej instancji utrzymał w mocy decyzję. Termin ważności może zostać przedłużony do 6 lat w przypadku, gdy realizacja planowanego przedsięwzięcia przebiega etapowo oraz zmieniły nie się warunki określone w decyzji środowiskowej. Przedłużenia terminu obowiązywania decyzji dokonuje organ, który wydał decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, tylko w terminie jej ważności (tj. przed upływem pierwszych 4 lat). Przedłużenie następuje postanowieniem, na które przysługuje zażalenie. Wyjątek przedłużenia ważności decyzji do lat 10 dotyczy inwestycji w zakresie budowy obiektu energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszącej.

1.3. Przeznaczenie nieruchomości na cele budowy biorafinerii lignocelulozowej

1.3.1. Czym jest przeznaczenie nieruchomości?

Przeznaczenie nieruchomości oznacza dopuszczalny prawem sposób korzystania z nieruchomości. Prawo własności właściciela, jako najsilniejsze prawo podmiotowe, nie jest prawem absolutnym. Jednym z ograniczeń jest określenie dopuszczalnego prawem sposobu korzystania z nieruchomości. Każdy właściciel, a także osoba dysponująca prawem do nieruchomości może ją m.in. zabudować np. budynkiem wraz z instalacją biorafinerii, o ile jest to zgodne z obowiązującymi przepisami. Zgodność zamierzenia z przeznaczeniem nieruchomości jest na tyle istotna, że kwestia ta jest badana nie tylko na etapie wydawania decyzji środowiskowej, ale także pozwolenia na budowę czy pozwolenia na użytkowanie obiektu.

Określenie dopuszczalnego sposobu korzystania z nieruchomości może nastąpić poprzez:

- 1) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego,
- 2) decyzję o warunkach zabudowy,
- 3) decyzję o lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Przeznaczanie nieruchomości, jak również określanie warunków zabudowy i zagospodarowania reguluje ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu

przestrzennym¹⁷. Aby sprawdzić, czy istnieje możliwość realizacji inwestycji budowy biorafinerii lignocelulozowej, konieczne jest przeanalizowa-

¹⁷ Tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r., poz. 647 ze zm. – dalej jako u.p.z.p.

nie przeznaczenia nieruchomości – ustalonego w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego – lub uzyskanie potwierdzenia dopuszczalności realizacji inwestycji poprzez decyzję o warunkach zabudowy ustalającą zasady zabudowy i zagospodarowania terenu. Z punktu widzenia planowanej inwestycji rozpatrywać należy co najmniej trzy sytuacje związane z: 1) budową nowego budynku wraz z instalacją biorafinerii, 2) przebudową istniejącego budynku dla potrzeb umieszczenia instalacji biorafinerii, 3) dostosowaniem istniejącego budynku do potrzeb instalacji biorafinerii bez potrzeby przebudowy. Z każdą z tych sytuacji będzie się wiązać właściwa procedura dotycząca określenia przeznaczenia nieruchomości, a także późniejsze decyzje konieczne do prowadzenia procesu budowlanego.

1.3.2. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jako akt prawa określający przeznaczenie nieruchomości

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, określenie przeznaczenia nieruchomości następuje w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego¹⁸. Jest to akt prawa miejscowego, kształtuje zatem treść wykonywania prawa własności¹⁹. Jeżeli nieruchomość została objęta m.p.z.p., to o jej przeznaczeniu możemy dowiedzieć się z opublikowanej w dzienniku urzędowym danego województwa uchwały rady gminy. Możliwe jest również wystąpienie do urzędu gminy o wydanie wypisu z m.p.z.p., w którym będzie określone zgodnie z uchwałą przeznaczenie nieruchomości. Z tego dokumentu dowiemy się, jakie jest przeznaczenie terenu oraz czy dopuszczalna jest budowa biorafinerii w planowanym przez nas miejscu.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest aktem prawa miejscowego.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wskazuje przeznaczenie terenów oraz sposób ich zabudowy i zagospodarowania, opisując w sposób szczegółowy możliwość realizacji określonych inwestycji dla danego terenu. W przypadku, gdy w jego treści nie zostanie wskazana możliwość realizacji biorafinerii, tego typu inwestycja nie będzie mogła być realizowana bez zmiany postanowień m.p.z.p. Zgodność inwestycji z m.p.z.p. obejmuje nie tylko nową budowę, ale także rozbudowę istniejących budynków czy wykorzystywanie ich bez przebudowy na cele instalacji

¹⁸ Dalej jako m.p.z.p.

¹⁹ Zob. M.J. Nowak, *Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Komentarz*, Warszawa 2012, s. 29–30.

cji biorafinerii. Procedura uchwalenia m.p.z.p. lub jego zmiany jest długotrwała, dlatego też większość inwestorów preferuje określanie dopuszczalności realizacji inwestycji w ramach decyzji o warunkach zabudowy. Warto jednak pamiętać, że zarówno decyzja o warunkach zabudowy, jak i m.p.z.p. nie mogą być sprzeczne z dokumentem strategicznym w zakresie planowania przestrzennego gminy, jakim jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, które określa politykę przestrzenną gminy. Tym samym dokument ten przyjmowany w drodze uchwały przez organ stanowiący gminy nie powinien zawierać zakazów w zakresie budowy biorafinerii lignocelulozowych lub innych wyłączeń o podobnym charakterze.

1.3.3. Decyzja o warunkach zabudowy jako sposób określenia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu

Jeżeli dla danego terenu nie uchwalono m.p.z.p., określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy w przypadku lokalizacji inwestycji celu publicznego następuje w drodze decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego, a dla pozostałych inwestycji – w drodze decyzji o warunkach zabudowy. **Inwestycja obejmująca budowę biorafinerii nie może być klasyfikowana jako inwestycja celu publicznego**, wobec czego podstawą realizacji biorafinerii będzie **decyzja o warunkach zabudowy**.

Uzyskanie decyzji o warunkach zabudowy jest konieczne w sytuacji budowy obiektu budowlanego lub wykonywania innych robót budowlanych, a także zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części (art. 59 u.p.z.p.). Odstąpienie od uzyskania przez inwestora tej decyzji jest możliwe, jeżeli roboty budowlane: 1) polegające na remoncie, montażu lub przebudowie nie powodują zmiany sposobu zagospodarowania terenu i użytkowania obiektu budowlanego oraz nie zmieniają jego formy architektonicznej, a także nie są zaliczone do przedsięwzięć wymagających przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska, albo 2) nie wymagają pozwolenia na budowę (art. 50 ust 2 u.p.z.p.). W przypadku realizacji inwestycji polegającej na budowie biorafinerii zarówno w zakresie nowej budowy, jak i przebudowy istniejących budynków lub zamontowania instalacji w istniejących budynkach bez przebudowy należy założyć, że zawsze będzie konieczne przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko, a zatem **przy braku m.p.z.p. konieczne będzie uzyskanie decyzji o warunkach zabudowy**.

Tym samym przed przystąpieniem do realizacji prac budowlanych związanych z budową biorafinerii lub do prac modernizacyjnych czy też do zmiany sposobu korzystania z części budynków na realizację instalacji biorafinerii może być konieczne uzyskanie od właściwego miejscowo organu przedmiotowej decyzji.

Wniosek o wydanie decyzji składa się co do zasady do właściwego miejscowo wójta (burmistrza, prezydenta). Wniosek powinien zawierać:

1) określenie granic terenu objętego wnioskiem, przedstawionych na kopii mapy zasadniczej lub, w przypadku jej braku, na kopii mapy katastralnej, przyjętych do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, obejmujących teren, którego wniosek dotyczy, i obszaru, na który ta inwestycja będzie oddziaływać (w skali 1:500 lub 1:1000);

2) charakterystykę inwestycji obejmującą:

a) określenie zapotrzebowania na wodę, energię oraz sposobu odprowadzania lub oczyszczania ścieków, a także innych potrzeb w zakresie infrastruktury technicznej, a w razie potrzeby również sposobu unieszkodliwiania odpadów;

b) określenie planowanego sposobu zagospodarowania terenu oraz charakterystyki zabudowy i zagospodarowania terenu, w tym przeznaczenia i gabarytów projektowanych obiektów budowlanych oraz powierzchni terenu podlegającej przekształceniu, przedstawione w formie opisowej i graficznej;

c) określenie charakterystycznych parametrów technicznych inwestycji oraz dane charakteryzujące jej wpływ na środowisko.

Decyzja może zostać wydana, jeżeli spełnione zostaną warunki ustawowe, także te wskazane w art. 61 ust. 1 u.p.z.p.: a) co najmniej jedna działka sąsiednia, dostępna z tej samej drogi publicznej, jest zabudowana w sposób pozwalający na określenie wymagań dotyczących nowej zabudowy w zakresie kontynuacji funkcji, parametrów, cech i wskaźników kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu, w tym gabarytów i formy architektonicznej obiektów budowlanych, linii zabudowy oraz intensywności wykorzystania terenu; b) teren ma dostęp do drogi publicznej; c) istniejące lub projektowane uzbrojenie terenu, z uwzględnieniem ust. 5, jest wystarczające dla zamierzenia budowlanego; d) teren nie wymaga uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne albo jest objęty zgodą uzyskaną przy sporządzaniu miejscowych planów, które przestały obowiązywać z mocy prawa; e) decyzja jest zgodna z przepisami odrębnymi.

Projekt decyzji podlega uzgodnieniu z organami wskazanymi w art. 53 ust. 4 u.p.z.p. Wśród tych podmiotów można wskazać m.in.: 1) organy

właściwe w sprawach ochrony gruntów rolnych i leśnych oraz melioracji wodnych – w odniesieniu do gruntów wykorzystywanych na cele rolne i leśne w rozumieniu przepisów o gospodarce nieruchomościami; 2) dyrektora parku narodowego – w odniesieniu do obszarów położonych w granicach parku i jego otuliny; 3) regionalnego dyrektora ochrony środowiska – w odniesieniu do innych niż parki narodowe i ich otuliny obszarów objętych ochroną na podstawie przepisów o ochronie przyrody. Dopiero po pozytywnym uzgodnieniu projektu decyzji o warunkach zabudowy możliwe będzie jej wydanie wnioskodawcy. Należy zaznaczyć, że w przypadku, gdy będzie konieczna zmiana przeznaczenia gruntów rolnych lub leśnych, to do momentu uzyskania zgody na powyższą zmianę nie będzie możliwe wydanie decyzji

Decyzja może zostać wydana każdemu wnioskodawcy, nie rodzi ona bowiem prawa do terenu, a jedynie potwierdza, że danego rodzaju przedsięwzięcie może być zrealizowane na danym obszarze. Wydana decyzja o warunkach zabudowy określa: a) rodzaj inwestycji; b) warunki i szczegółowe zasady zagospodarowania terenu oraz jego zabudowy wynikające z przepisów odrębnych (w szczególności w zakresie: warunków i wymagań ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, ochrony środowiska i zdrowia ludzi oraz dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, obsługi w zakresie infrastruktury technicznej i komunikacji, wymagań dotyczących ochrony interesów osób trzecich, ochrony obiektów budowlanych na terenach górniczych); c) linie rozgraniczające teren inwestycji.

Wydana decyzja o warunkach zabudowy wiąże organ. **Oznacza to, że jeżeli na podstawie wydanej decyzji wystąpimy o pozwolenie na budowę realizującą wskazany w tej decyzji sposób zabudowy i zagospodarowania terenu, to organ nie może odmówić wydania pozwolenia na budowę.**

1.4. Wyłączenie gruntów z produkcji rolniczej

Szczególną ochroną prawną objęte zostały grunty rolne i leśne. Z tej też przyczyny realizacja inwestycji obejmującej budowę biorafinerii ligno-celulozowej może wiązać się z uzyskaniem zgody na wyłączenie przeznaczonych do realizacji gruntów z produkcji rolniczej oraz decyzji o wyłączeniu ich z produkcji. Kwestię tę regulują przepisy ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych²⁰. **Ochrona gruntów rol-**

²⁰ Tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r., nr 121, poz. 1266 ze zm.

nych i leśnych polega m.in. na ograniczeniu ich przeznaczenia na cele nierolnicze lub nieleśne. Ustawodawca na potrzeby tej ustawy stworzył dość szerokie definicje gruntów rolnych i leśnych.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 wymienionej ustawy, za **grunty rolne** uznaje się grunty: 1) określone w ewidencji gruntów jako użytki rolne; 2) pod stawami rybnymi i innymi zbiornikami wodnymi, służącymi wyłącznie dla potrzeb rolnictwa; 3) pod wchodzącymi w skład gospodarstw rolnych budynkami mieszkalnymi oraz innymi budynkami i urządzeniami służącymi wyłącznie produkcji rolniczej oraz przetwórstwu rolno-spożywczemu; 4) pod budynkami i urządzeniami służącymi bezpośrednio do produkcji rolniczej uznanej za dział specjalny, stosownie do przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych i podatku dochodowym od osób prawnych; 5) parków wiejskich oraz pod zadrzewieniami i zakrzewieniami śródpolnymi, w tym również pod pasami przeciwwietrznymi i urządzeniami przeciwozyjnymi; 6) pracowniczych ogrodów działkowych i ogrodów botanicznych; 7) pod urządzeniami: melioracji wodnych, przeciwpowodziowych i przeciwpożarowych, zaopatrzenia rolnictwa w wodę, kanalizacji oraz utylizacji ścieków i odpadów dla potrzeb rolnictwa i mieszkańców wsi; 8) zrekultywowane dla potrzeb rolnictwa; 9) torfowisk i oczek wodnych; 10) pod drogami dojazdowymi do gruntów rolnych.

Z kolei za **grunt leśny** uznaje się w świetle ustawy grunty: 1) określone jako lasy w przepisach o lasach; 2) zrekultywowane dla potrzeb gospodarki leśnej; 3) pod drogami dojazdowymi do gruntów leśnych.

Właściwym organem w sprawie wyłączenia gruntów z produkcji rolnej jest co do zasady właściwy ze względu na położenie nieruchomości starosta, natomiast w stosunku do gruntów leśnych – dyrektor regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych, z wyjątkiem obszarów parków narodowych, gdzie właściwym jest dyrektor parku.

Wydana decyzja o wyłączeniu gruntów rolnych lub leśnych określa również **należność i opłaty roczne**, a w odniesieniu do gruntów leśnych – także jednorazowe odszkodowanie w razie dokonania przedwczesnego wycięcia drzewostanu. Wartość opłat będzie uzależniona od klasy gruntu, a w przypadku lasów od wieku drzew ich rodzaju.

1.5. Pozwolenie wodnoprawne

Przy planowaniu inwestycji – w zależności od jej umiejscowienia i parametrów instalacji – konieczne może okazać się uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 18 lipca 2001 r.

– Prawo wodne²¹. Pozwolenie takie może być potrzebne dla **poboru wody do procesów technologicznych, gromadzenia ścieków poprodukcyjnych, a także innych materiałów i substancji powstałych w procesie produkcji bioetanolu.**

Zgodnie z art. 122 ww. ustawy, pozwolenie wodnoprawne jest wymagane m.in. na: 1) szczególnie korzystanie z wód; 2) regulację wód oraz zmianę ukształtowania terenu na gruntach przylegających do wód, mającą wpływ na warunki przepływu wody; 3) wykonanie urządzeń wodnych; 4) rolnicze wykorzystanie ścieków w zakresie nieobjętym zwykłym korzystaniem z wód; 5) odwodnienie obiektów lub wykopów budowlanych oraz zakładów górniczych; 6) wprowadzanie do urządzeń kanalizacyjnych, będących własnością innych podmiotów, ścieków przemysłowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2005 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, których wprowadzanie w ściekach przemysłowych do urządzeń kanalizacyjnych wymaga uzyskania pozwolenia wodnoprawnego²².

Obowiązek posiadania pozwolenia wodnoprawnego w ostatnim z wymienionych przypadków dotyczy także wytwórcy ścieków przemysłowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, określone we wskazanym wyżej rozporządzeniu. Dodatkowo pozwolenie wodnoprawne jest uzyskiwane na: 1) gromadzenie ścieków, a także innych materiałów, prowadzenie odzysku lub unieszkodliwianie odpadów; 2) wznoszenie obiektów budowlanych oraz wykonywanie innych robót; 3) wydobywanie kamienia, żwiru, piasku, innych materiałów oraz ich składowanie – na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, jeżeli wydano decyzje, o których mowa w art. 40 ust. 3 i art. 88l ust. 2 ustawy – Prawo wodne.

²¹ Tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r., nr 145 ze zm.

²² Dz.U. z 2005 r., nr 233, poz. 1988 ze zm. Zgodnie z załącznikiem do przywołanego rozporządzenia substancje zostały podzielone na dwa wykazy. Substancje z wykazu I: 1) rtęć (Hg); 2) kadm (Cd); 3) eksachlorocykloheksan (HCH); 4) tetrachlorometan (czterochlorek węgla) (CCl₄); 5) pentachlorofenol (PCP) (2,3,4,5,6-pięciochloro-1-hydroksybenzen) i jego sole; 6) aldryna (C₁₂H₈Cl₆); 7) dieldryna (C₁₂H₈Cl₆O); 8) endryna (C₁₂H₈Cl₆O); 9) izodryna (C₁₂H₈Cl₆); 10) dwuchloro-dwufenylo-trójchloroetan (DDT); 11) polichlorowane bifenylo (PCB); 12) polichlorowane trifenyle (PCT); 13) heksachlorobenzen (HCB); 14) heksachlorobutadien (HCBD); 15) trichlorometan (chloroform) (CHCl₃); 16) 1,2-dichloroetan (EDC); 17) trichloroetylen (TRI); 18) tetrachloroetylen (nadchloroetylen) (PER); 19) trichlorobenzen (TCB); 20) dioksyny; 21) furany. Substancje z wykazu II: 1) arsen; 2) bar; 3) beryl; 4) bor; 5) chrom sześciowartościowy; 6) chrom ogólny; 7) cynk; 8) cyna; 9) kobalt; 10) miedź; 11) molibden; 12) nikiel; 13) ołów; 14) selen; 15) srebro; 16) tal; 17) tytan; 18) wanad; 19) antymon; 20) fenole lotne (indeks fenolowy); 21) fosfor i związki fosforu oznaczane jako fosfor ogólny; 22) węglowodory ropopochodne; 23) cyjanki wolne i cyjanki związane; 24) fluorki; 25) azot amonowy; 26) azot azotynowy.

Pozwolenie wodnoprawne **wydaje właściwy starosta** na podstawie wniosku zainteresowanego. Do wniosku dołącza się w zależności od rodzaju inwestycji:

- 1) operat wodnoprawny;
- 2) decyzję o lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzję o warunkach zabudowy, jeżeli jest ona wymagana – w przypadku wniosku o wydanie pozwolenia wodnoprawnego na wykonanie urządzenia wodnego;
- 3) opis prowadzenia zamierzonej działalności sporządzony w języku nietechnicznym.

Decyzja pozwolenia wodnoprawnego **wydawana jest na czas określony**, przy czym:

- a) pozwolenie wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód wydaje się na okres nie dłuższy niż 20 lat;
- b) pozwolenie wodnoprawne na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi wydaje się na okres nie dłuższy niż 10 lat;
- c) pozwolenie wodnoprawne na wprowadzanie do wód lub do urządzeń kanalizacyjnych, będących własnością innych podmiotów, ścieków przemysłowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego wydaje się na okres nie dłuższy niż 4 lata.

W pozwoleniu wodnoprawnym ustala się cel i zakres korzystania z wód, warunki wykonywania uprawnień oraz obowiązki niezbędne ze względu na ochronę zasobów środowiska, interesów ludności i gospodarki.

1.6. Procedury związane z realizacją prac budowlanych

1.6.1. Podstawowe definicje prawa budowlanego

Kolejną decyzją, której obowiązek uzyskania może dotknąć inwestora, jest decyzja o pozwoleniu na budowę i zatwierdzeniu projektu budowlanego lub zgłoszeniu prac budowlanych. Kwestie związane z procesem inwestycyjnym, w tym z uzyskaniem powyższej decyzji uregulowane zostały w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane²³. W szczególności ustawa ta normuje działalność obejmującą sprawy projektowania, budowy, utrzymania i rozbiórki obiektów budowlanych oraz określa zasady działania organów administracji publicznej w tych dziedzinach. W przypadku inwestycji polegającej na budowie biorafinerii potrzebne mogą się okazać nie tylko pozwolenie na budowę czy zgłoszenie prac budowlanych,

²³ Tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r., nr 243, poz. 1623 ze zm. – dalej jako u.p.b.

ale także uzyskanie pozwolenia na rozbiórkę istniejących obiektów. Warto zaznaczyć, że przepisy wskazanej ustawy nie mogą naruszać innych przepisów, a w szczególności: 1) prawa geologicznego i górniczego – w odniesieniu do obiektów budowlanych zakładów górniczych; 2) prawa wodnego – w odniesieniu do urządzeń wodnych; 3) ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami – w odniesieniu do obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Kluczowe definicje prawa budowlanego to m.in. pojęcia obiektu budowlanego i robót budowlanych. **Obiektem budowlanym** jest:

a) budynek wraz z instalacjami i urządzeniami technicznymi, przy czym za budynek należy uznać taki obiekt budowlany, który jest trwale związany z gruntem, wydzielony z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych oraz posiada fundamenty i dach;

b) budowla stanowiąca całość techniczno-użytkową wraz z instalacjami i urządzeniami, przy czym za budowlę należy uznać każdy obiekt budowlany niebędący budynkiem lub obiektem małej architektury, jak: obiekty liniowe, lotniska, mosty, wiadukty, estakady, tunele, przepusty, sieci techniczne, wolno stojące maszty antenowe, wolno stojące trwale związane z gruntem tablice reklamowe i urządzenia reklamowe, budowle ziemne, obronne (fortyfikacje), ochronne, hydrotechniczne, zbiorniki, wolno stojące instalacje przemysłowe lub urządzenia techniczne, oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów, stacje uzdatniania wody, konstrukcje oporowe, nadziemne i podziemne przejścia dla pieszych, sieci uzbrojenia terenu, budowle sportowe, cmentarze, pomniki, a także części budowlane urządzeń technicznych (kotłów, pieców przemysłowych, elektrowni wiatrowych, elektrowni jądrowych i innych urządzeń) oraz fundamenty pod maszyny i urządzenia, jako odrębne pod względem technicznym części przedmiotów składających się na całość użytkową;

c) obiekt małej architektury.

Czasami planowana inwestycja może być przewidziana do czasowego korzystania. W takich przypadkach może mieścić się w definicji **tymczasowego obiektu budowlanego**, który oznacza obiekt budowlany przeznaczony do czasowego użytkowania w okresie krótszym od jego trwałości technicznej, przewidziany do przeniesienia w inne miejsce lub rozbiórki, a także obiekty budowlane niepołączone trwale z gruntem (np. strzelnice, kioski uliczne, pawilony sprzedaży ulicznej i wystawowe, przekrycia namiotowe i powłoki pneumatyczne, urządzenia rozrywkowe, barakowozy, obiekty kontenerowe). Z takim obiektem możemy mieć do czynienia, gdy zamierzamy korzystać z biorafinerii przez określony czas z przeznacze-

niem do przeniesienia go w inne miejsce lub jeżeli planowane będzie postawienie instalacji w obiekcie kontenerowym z możliwością przeniesienia go w inne miejsce.

Z punktu widzenia procesu budowlanego konieczne będzie również wskazanie znaczenia pojęć „budowa” i „roboty budowlane”. Rozgraniczenie to będzie wiązało się z rodzajem dokumentów, jakie będziemy musieli uzyskać do realizacji planowanej biorafinerii. **Roboty budowlane** to nie tylko budowa, ale także prace polegające na: przebudowie (wykonywanie robót budowlanych, w wyniku których następuje zmiana parametrów użytkowych lub technicznych istniejącego obiektu budowlanego, z wyjątkiem charakterystycznych parametrów, takich jak: kubatura, powierzchnia zabudowy, wysokość, długość, szerokość bądź liczba kondygnacji; w przypadku dróg są dopuszczalne zmiany charakterystycznych parametrów w zakresie niewymagającym zmiany granic pasa drogowego montażu), remoncie (wykonywanie w istniejącym obiekcie budowlanym robót budowlanych polegających na odtworzeniu stanu pierwotnego, a niestanowiących bieżącej konserwacji, przy czym dopuszcza się stosowanie wyrobów budowlanych innych niż użyto w stanie pierwotnym), rozbiórce obiektu budowlanego.

Całość wymienionych wyżej działań techniczno-budowlanych (projektowanie, wykonywanie robót budowlanych, tym wybudowanie oraz rozbiórkę obiektu budowlanego a także utrzymanie obiektu) można objąć pojęciem **procesu budowlanego**²⁴. Znając wszystkie dane planowanej inwestycji, można przewidzieć, jakie dokumenty będą potrzebne do realizacji procesu budowlanego biorafinerii lignocelulozowej.

1.6.2. Dokumenty stanowiące podstawę realizacji robót budowlanych

Każdy obiekt budowlany wraz ze związanymi z nim urządzeniami budowlanymi należy, biorąc pod uwagę przewidywany okres użytkowania, projektować i budować w sposób określony w przepisach, w tym techniczno-budowlanych, oraz zgodnie z zasadami wiedzy technicznej. Przepisy u.p.b. przewidują, że prace budowlane można rozpocząć w zależności od ich zakresu i rodzaju albo na podstawie decyzji o pozwoleniu na budowę albo na podstawie zgłoszenia.

²⁴ Szerzej. zob.: W. Szwajdler, T. Bąkowski, *Proces inwestycyjno-budowlany. Zagadnienia administracyjno-prawne*, Toruń 2004, s. 127; T. Asman, [w:] Z. Niewiadomski (red.), *Prawo budowlane. Komentarz*, Warszawa 2011, s. 3–13.

Zgodnie z art. 28 u.p.b., rozpoczęcie i prowadzenie robót budowlanych jest dopuszczalne wyłącznie na podstawie ostatecznej decyzji pozwolenia na budowę. Wyjątki od powyższej zasady przewidują przepisy u.p.b. Zgodnie z art. 29 tej ustawy, uzyskania pozwolenia na budowę nie wymaga m.in.: budowa:

a) obiektów gospodarczych związanych z produkcją rolną i uzupełniających zabudowę zagrodową w ramach istniejącej działki siedliskowej: parterowych budynków gospodarczych o powierzchni zabudowy do 35 m², przy rozpiętości konstrukcji nie większej niż 4,80 m, płyt do składowania obornika, szczelnych zbiorników na gnojówkę lub gnojowicę o pojemności do 25 m³, naziemnych silosów na materiały sypkie o pojemności do 30 m³ i wysokości nie większej niż 4,50 m, suszarni kontenerowych o powierzchni zabudowy do 21 m²;

b) wolno stojących parterowych budynków gospodarczych, wiat i altan oraz przydomowych oranżerii (ogrodów zimowych) o powierzchni zabudowy do 25 m², przy czym łączna liczba tych obiektów na działce nie może przekraczać dwóch na każde 500 m² powierzchni działki;

c) budynków gospodarczych o powierzchni zabudowy do 20 m², służących jako zaplecze do bieżącego utrzymania linii kolejowych, położonych na terenach stanowiących własność Skarbu Państwa i będących we władaniu zarządu kolei;

d) tymczasowych obiektów budowlanych, niepołączonych trwale z gruntem i przewidzianych do rozbiórki lub przeniesienia w inne miejsce w terminie określonym w zgłoszeniu, o którym mowa w art. 30 ust. 1, ale nie później niż przed upływem 120 dni od dnia rozpoczęcia budowy określonego w zgłoszeniu;

e) gospodarczych obiektów budowlanych o powierzchni zabudowy do 35 m², przy rozpiętości konstrukcji nie większej niż 4,80 m, przeznaczonych wyłącznie na cele gospodarki leśnej i położonych na gruntach leśnych Skarbu Państwa;

f) instalacji zbiornikowych na gaz płynny z pojedynczym zbiornikiem o pojemności do 7 m³, przeznaczonych do zasilania instalacji gazowych w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych;

g) przyłączy: elektroenergetycznych, wodociagowych, kanalizacyjnych, gazowych, ciepłych i telekomunikacyjnych.

Pozwolenia na budowę nie wymaga także wykonywanie robót budowlanych polegających na:

a) na remoncie istniejących obiektów budowlanych i urządzeń budowlanych, z wyjątkiem obiektów wpisanych do rejestru zabytków;

b) wykonywaniu ujęć wód śródlądowych powierzchniowych o wydajności poniżej 50 m³/h oraz obudowy ujęć wód podziemnych;

c) przebudowie sieci elektroenergetycznych, wodociagowych, kanalizacyjnych, gazowych, ciepłych i telekomunikacyjnych.

Jeżeli nie ma obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę, ustawodawca dopuścił rozpoczęcie robót budowlanych po zgłoszeniu tych prac właściwemu organowi.

Należy zaznaczyć, że w przypadku przedsięwzięć, które wymagają przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko oraz wymagających przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar Natura 2000, zgodnie z art. 59 u.d.i., uzyskanie pozwolenia na budowę będzie konieczne bez względu na rodzaj inwestycji i jej wielkości. Wobec powyższego można wskazać, że budowa biorafinerii – jako wymagająca przeprowadzenia oceny na środowisko – będzie wymagała uzyskania pozwolenia na budowę.

Procedura uzyskiwania **pozwolenia na rozbiórkę** przebiega podobnie jak w przypadku pozwolenia na budowę. Rozbiórka jest możliwa poprzez przeprowadzenie robót budowlanych, które zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 28 u.p.b., wymagają uzyskania pozwolenia na budowę. Tym samym zasadą jest prowadzenie rozbiórki na podstawie pozwolenia na jej wykonanie. Wyjątkiem od powyższych reguł jest prowadzenie rozbiórki: a) budynków i budowli – niewpisanych do rejestru zabytków oraz nieobjętych ochroną konserwatorską – o wysokości poniżej 8 m, jeżeli ich odległość od granicy działki jest nie mniejsza niż połowa wysokości; b) obiektów i urządzeń budowlanych, na budowę których nie jest wymagane pozwolenie na budowę, jeżeli nie podlegają ochronie jako zabytki. W odniesieniu do wymienionego w punkcie a) zakresu prac organ administracyjny może nałożyć obowiązek uzyskania pozwolenia na rozbiórkę, jeżeli może ona wpłynąć na pogorszenie stosunków wodnych, warunków sanitarnych oraz stanu środowiska lub wymaga zachowania warunków, od których spełnienia może być uzależnione prowadzenie robót związanych z rozbiórką. W pozostałych sytuacjach rozbiórka będzie wymagała zgłoszenia.

1.6.3. Decyzja o pozwoleniu na budowę lub rozbiórkę

Pozwolenie na budowę lub rozbiórkę wydawane jest **przez właściwego miejscowo starostę**. Pozwolenie może być wydane podmiotowi, który: 1) złożył wniosek w tej sprawie w okresie ważności decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, jeżeli jest ona wymagana zgodnie z przepisami o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzen-

nym; 2) złożył wniosek w tej sprawie w okresie ważności pozwolenia, o którym mowa w art. 23 i art. 23a ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej, jeżeli jest ono wymagane; 3) złożył oświadczenie, pod rygorem odpowiedzialności karnej, o posiadanym prawie do dysponowania nieruchomością na cele budowlane.

Do wniosku dołącza się m.in. projekt budowlany wraz z niezbędnymi opiniami, uzgodnieniami i pozwoleniami. Wydane przez starostę pozwolenie na budowę, zgodnie z art. 33 u.p.b., dotyczy całego zamierzenia budowlanego. W przypadku zamierzenia budowlanego obejmującego więcej niż jeden obiekt, pozwolenie na budowę może, na wniosek inwestora, dotyczyć wybranych obiektów lub zespołu obiektów mogących samodzielnie funkcjonować zgodnie z ich przeznaczeniem. Jeżeli pozwolenie na budowę dotyczy wybranych obiektów lub zespołu obiektów, inwestor jest obowiązany przedstawić projekt zagospodarowania działki lub terenu, o którym mowa dla całego zamierzenia budowlanego. W decyzji o pozwoleniu na budowę właściwy organ, w razie potrzeby określa:

- 1) szczególne warunki zabezpieczenia terenu budowy i prowadzenia robót budowlanych;
- 2) czas użytkowania tymczasowych obiektów budowlanych;
- 3) terminy rozbiórki: a) istniejących obiektów budowlanych nieprzewidzianych do dalszego użytkowania, b) tymczasowych obiektów budowlanych;
- 4) szczegółowe wymagania dotyczące nadzoru na budowie;
- 5) zamieszcza informację o obowiązkach i warunkach wynikających z art. 54 lub art. 55 u.p.b.

Po uzyskaniu właściwych decyzji lub braku sprzeciwu inwestor może przystąpić do prowadzenia budowy. Po zakończeniu procesu budowy lub przebudowy należy inwestycję zgłosić do właściwego inspektora nadzoru budowlanego celem przyjęcia jej do użytkowania.

1.7. Pozwolenia na korzystanie ze środowiska

1.7.1. Rodzaje decyzji związanych z korzystaniem ze środowiska

Ustawodawca określił rodzaje oddziaływania na środowisko, które będą skutkować koniecznością uzyskania pozwoleń wskazanych w art. 181 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska²⁵. W myśl tych

²⁵ Tekst jedn.: Dz.U. z 2008 r., nr 25, poz. 150 ze zm. – dalej jako u.o.ś.

uregulowań instalacja powodująca wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, wytwarzanie odpadów wymagać może uzyskania odpowiednio:

- 1) pozwolenia zintegrowanego;
- 2) pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza;
- 3) pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi;
- 4) pozwolenia na wytwarzanie odpadów.

Pozwolenie na wytwarzanie odpadów jest wymagane do wytwarzania odpadów: a) o masie powyżej 1 Mg rocznie – w przypadku odpadów niebezpiecznych, b) o masie powyżej 5000 Mg rocznie – w przypadku odpadów innych niż niebezpieczne.

W przypadku biorafinerii w zależności od zastosowanej technologii może wystąpić konieczność uzyskania pozwolenia zintegrowanego. Pozwolenie to jest instrumentem formalnoprawnym wprowadzonym pierwotnie do prawa Unii Europejskiej Dyrektywą Rady nr 1996/61/WE z dnia 24 września 1996 r. dotyczącą zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli²⁶. Dyrektywa IPPC została implementowana poprzez odpowiednie przepisy u.o.ś. **Celem wprowadzenia pozwolenia zintegrowanego była optymalizacja i minimalizacja zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska** w związku z określonymi rodzajami działalności, które ze względu na rodzaj i skalę mogą powodować znaczne zanieczyszczenia poszczególnych elementów przyrodniczych lub środowiska jako całości. Wykaz instalacji wymagających uzyskania pozwolenia zintegrowanego zawierają przepisy załącznika nr 1 do wymienionej Dyrektywy, a w polskim prawie wykaz zawiera rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 sierpnia 2014 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości²⁷. Pozwolenie zintegrowane obejmuje całościowo wpływ na środowisko prowadzonej działalności. Pozwolenie powyższe zastępuje decyzje (pozwolenia): na wprowadzenie gazów lub pyłów do powietrza, na wytwarzanie odpadów, na pobór wód, na odprowadzanie ścieków do wód lub ziemi²⁸. Posiadanie pozwolenia zintegrowanego nie zwalnia przy tym z obo-

²⁶ Dz.Urz. UE L z 1996 r., nr 257, s. 26–40, z późn. zm. Dyrektywa ta zwaną Dyrektywą IPPC (*Integrated Pollution Prevention and Control*) – Zintegrowanego Zapobiegania i Ograniczania Zanieczyszczeń.

²⁷ Dz. U. z 2014 r., poz. 1169.

²⁸ Zob.: M. Górski, [w:] M. Górski, M. Pchałek, W. Radecki, J. Jerzmański, M. Bar, S. Urban, J. Jendrośka, *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*, Warszawa 2011, s. 710–726.

wiązku uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzanie do kanalizacji zewnętrznej ścieków zawierających substancje szkodliwe dla środowiska wodnego.

Warto zaznaczyć, że **nie wszystkie instalacje będą wymagały uzyskania pozwolenia zintegrowanego**. Każda zatem planowana inwestycja będzie wymagała analizy pod względem spełnienia wymagań określonych w przywołanym wyżej rozporządzeniu. Pozwolenia zintegrowanego wymaga prowadzenie instalacji, której funkcjonowanie, ze względu na rodzaj i skalę prowadzonej w niej działalności, może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości. Tym samym nie każda instalacja będzie wymagała uzyskania takiego zezwolenia. Nie wyklucza to jednak przypadku, gdy budowana instalacja będzie powodować przekroczenie standardów emisyjnych określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 4 listopada 2014 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw lub współspalania odpadów²⁹. Przestrzeganie poziomu emisji ma zapewnić obowiązek prowadzenia pomiarów wielkości emisji, a także spełnienia innych wymogów. Jeżeli instalacja nie wymaga pozwolenia na emisję, podlega zgłoszeniu właściwemu organowi.

1.7.2. Procedura uzyskiwania pozwolenia zintegrowanego

Pozwolenie zintegrowane wydaje właściwy organ ochrony środowiska, co do zasady, **właściwy miejscowo starosta**, a w przypadku przedsiębiorstw mogących znacząco oddziaływać na środowisko **marszałek województwa**. Wniosek o wydanie pozwolenia zintegrowanego powinien spełniać wymagania określone w art. 184 i 208 u.o.ś. oraz uwidaczniać kompletne podejście do ochrony środowiska, m.in. poprzez zastosowanie najlepszych dostępnych technik. Zgodnie z art. 207 u.o.ś., najlepsze techniki powinny spełniać wymagania, przy których określaniu uwzględnia się jednocześnie: 1) rachunek kosztów i korzyści; 2) czas niezbędny do wdrożenia najlepszych dostępnych technik dla danego rodzaju instalacji; 3) zapobieganie zagrożeniom dla środowiska powodowanym przez emisje lub ich ograniczanie do minimum; 4) podjęcie środków zapobiegających poważnym awariom przemysłowym lub zmniejszających do minimum powodowane przez nie zagrożenia dla środowiska; 5) termin oddania instalacji do eksploatacji; 6) informacje na temat najlepszych dostępnych technik publikowane przez Komisję Europejską zgodnie z art. 16 ust. 2

²⁹ Dz. U. z 2014 r., poz. 1546.

dyrektywy 1996/61/WE z dnia 24 września 1996 r. dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli³⁰.

Wniosek o wydanie pozwolenia zintegrowanego powinien zawierać m.in.:

- 1) oznaczenie prowadzącego instalację, jego adres zamieszkania lub siedziby;
- 2) adres zakładu, na którego terenie prowadzona jest eksploatacja instalacji;
- 3) informację o tytule prawnym do instalacji;
- 4) informacje o rodzaju instalacji, stosowanych urządzeniach i technologiach oraz charakterystykę techniczną źródeł powstawania i miejsc emisji;
- 5) ocenę stanu technicznego instalacji;
- 6) informację o rodzaju prowadzonej działalności;
- 7) opis zakładanych wariantów funkcjonowania instalacji;
- 8) blokowy (ogólny) schemat technologiczny wraz z bilansem masowym i rodzajami wykorzystywanych materiałów, surowców i paliw, istotnych z punktu widzenia wymagań ochrony środowiska;
- 9) informację o energii wykorzystywanej lub wytwarzanej przez instalację;
- 10) wielkość i źródła powstawania albo miejsca emisji – aktualnych i proponowanych – w trakcie normalnej eksploatacji instalacji oraz w warunkach odbiegających od normalnych, w szczególności takich jak rozruch i wyłączenia;
- 11) informację o planowanych okresach funkcjonowania instalacji w warunkach odbiegających od normalnych;
- 12) informację o istniejącym lub przewidywanym oddziaływaniu emisji na środowisko;
- 13) wyniki pomiarów wielkości emisji z instalacji, jeżeli przeprowadzenie pomiarów było wymagane;
- 14) zmiany wielkości emisji, jeżeli nastąpiły po uzyskaniu ostatniego pozwolenia dla instalacji;
- 15) proponowane działania, w tym wyszczególnienie środków technicznych mających na celu zapobieganie lub ograniczanie emisji, a jeżeli działania mają być realizowane w okresie, na który ma być wydane pozwolenie – również proponowany termin zakończenia tych działań;
- 16) proponowane procedury monitorowania procesów technologicznych istotnych z punktu widzenia wymagań ochrony środowiska, w szczególności pomiaru lub ewidencjonowania wielkości emisji;

³⁰ Dz. Urz. WE L 257 z 10 października 1996 r. z późn. zm.

17) deklarowany termin i sposób zakończenia eksploatacji instalacji lub jej oznaczonej części, niestwarzający zagrożenia dla środowiska, jeżeli zakończenie eksploatacji jest przewidywane w okresie, na który ma być wydane pozwolenie.

Dodatkowo wniosek o pozwolenie zintegrowane powinien zawierać m.in. informacje dotyczące instalacji wymagającej pozwolenia zintegrowanego o:

- a) oddziaływaniu emisji na środowisko jako całość;
- b) istniejącym lub możliwym oddziaływaniu transgranicznym na środowisko;
- c) proponowanej wielkości emisji hałasu wyznaczonej przez poziomy hałasu powodowanego poza zakładem na terenach sąsiednich oraz o akustycznym oddziaływaniu na rodzaje terenów, o których mowa w art. 113 ust. 2 pkt 1, a także o rozkładzie czasu pracy źródeł hałasu dla doby, wraz z przewidywanymi wariantami;
- d) proponowanej ilości, stanie i składzie ścieków, o ile ścieki nie będą wprowadzane do wód lub do ziemi;
- e) proponowanej ilości wykorzystywanej wody, o ile nie zachodzą warunki, o których mowa w art. 202 ust. 6;
- f) proponowanych sposobach zapobiegania występowaniu i ograniczania skutków awarii, jeżeli nie dotyczy zakładów, o których mowa w art. 248 ust. 1;
- g) spełnianiu wymagań, o których mowa w art. 207 ust. 1 i 1a.

Jeśli prowadzący instalację ubiega się o uzyskanie pozwolenia zintegrowanego, mimo niedotrzymania dopuszczalnych poziomów hałasu poza terenem zakładu, wniosek o wydanie pozwolenia powinien zawierać:

- informację o konieczności utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania oraz granicach takiego obszaru;
- informację o ograniczeniach obszaru w zakresie przeznaczenia;
- wymagania techniczne dotyczące obiektów budowlanych i sposobu korzystania z nich;
- załącznik w postaci poświadczony przez właściwy organ kopii mapy ewidencyjnej z zaznaczonym przebiegiem granic obszaru, na którym konieczne jest utworzenie obszaru ograniczonego użytkowania.

Pozwolenie zintegrowane wydawane jest na **czas nieoznaczony**, przy czym na wniosek prowadzącego instalację może być wydane na czas oznaczony (art. 188 u.o.ś.). Pozwolenie określa podstawowe elementy korzystania ze środowiska w tym: 1) rodzaj i parametry instalacji istotne z punktu widzenia przeciwdziałania zanieczyszczeniom; 2) wielkość dopuszczalnej emisji w warunkach normalnego funkcjonowania instalacji, nie większą

niż wynikająca z prawidłowej eksploatacji instalacji – dla poszczególnych wariantów funkcjonowania; 3) maksymalny dopuszczalny czas utrzymania się uzasadnionych technologicznie warunków eksploatacyjnych odbiegających od normalnych, w szczególności w przypadku rozruchu i wyłączenia instalacji, a także warunki wprowadzania do środowiska substancji lub energii w takich przypadkach; 4) jeżeli ma to wpływ na określenie wymagań ochrony środowiska: a) wymagany termin zakończenia eksploatacji instalacji, b) dopuszczalny łączny czas dalszej eksploatacji instalacji oraz sposób dokumentowania czasu tej eksploatacji; 5) źródła powstawania albo miejsca wprowadzania do środowiska substancji lub energii; 6) termin, od którego jest dopuszczalna emisja, w przypadku określonym w art. 191a; 6a) oznaczenie głównego prowadzącego instalację lub określenie zakresu odpowiedzialności poszczególnych prowadzących oznaczone części instalacji za eksploatację instalacji zgodnie z przepisami ochrony środowiska, w przypadku, o którym mowa w art. 183b u.o.ś.

Organ może odmówić wydania pozwolenia zintegrowanego, jeżeli m.in.:

- 1) nie są spełnione wymagania, o których mowa w art. 141 ust. 2, art. 143 i art. 204 ust. 1, a w przypadku pozwolenia na wytwarzanie odpadów, o którym mowa w art. 181 ust. 1 pkt 4, oraz pozwolenia zintegrowanego – także jeżeli zamierzony sposób gospodarowania odpadami jest niezgodny z planami gospodarki odpadami, o których mowa w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach; 2) eksploatacja instalacji powodowałaby przekroczenie dopuszczalnych standardów emisyjnych; 3) eksploatacja instalacji powodowałaby przekroczenie standardów jakości środowiska; 4) wydanie pozwolenia byłoby niezgodne z programami działań, o których mowa w art. 17, 91 ust. 1 i art. 119 ust. 1; 5) wniosek dotyczy uprawnień wnioskodawcy objętych decyzją o cofnięciu lub ograniczeniu pozwolenia w przypadkach, o których mowa w art. 194 ust. 1 i art. 195 ust. 1 pkt 1, a nie minęły jeszcze 2 lata od dnia, gdy decyzja w przedmiocie cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia stała się ostateczna; 6) eksploatacja instalacji położonej w granicach strefy przemysłowej powodowałaby naruszenie ustaleń zawartych w rozporządzeniu o jej utworzeniu itd.

Warto pamiętać, że właściwy organ co najmniej raz na 5 lat dokonuje analizy wydanego pozwolenia zintegrowanego. Analiza taka jest przeprowadzana także wówczas, gdy nastąpi zmiana dostępnych technik pozwalających na zmniejszenie emisji bez powodowania nadmiernych kosztów.

Warunkiem rozpatrzenia wniosku jest tzw. **opłata rejestracyjna** ponoszona przez składającego wniosek zgodnie z postanowieniami art. 210 u.o.ś. Ma ona charakter dodatkowy, gdyż wnoszona jest obok opłaty skarbowej (środki z niej pochodzące mają służyć określonym celom). Uiszcz-

nie opłaty rejestracyjnej jest warunkiem rozpatrzenia wniosku. Zgodnie z art. 210 ust. 3 u.o.ś., wysokość opłaty nie może być wyższa niż 12 000 złotych. Opłatę rejestracyjną wnosi się również w przypadku zmiany pozwolenia zintegrowanego w związku z dokonaniem istotnych zmian w instalacji objętej tym pozwoleniem. Opłata ta wynosi 50% opłaty rejestracyjnej, która byłaby wymagana w przypadku wniosku o wydanie pozwolenia zintegrowanego dla tej instalacji. W zależności od rodzaju prowadzonej instalacji oraz substancji wprowadzanych do środowiska prowadzący instalację zobowiązany jest także ponosić opłaty z tytułu korzystania ze środowiska.

1.8. Decyzje związane z eksploatacją powstałego urządzenia

Eksploatacja urządzeń podlega przepisom ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorcze technicznym³¹. Zgodnie z tą ustawą, dozorem technicznych objęte są urządzenia techniczne w toku ich projektowania, wytwarzania, w tym wytwarzania materiałów i elementów, naprawy i modernizacji, obrotu oraz eksploatacji. (wyłączone spod dozoru są jednak urządzenia techniczne, nad którymi są prowadzone prace naukowo-badawcze). Przez urządzenia techniczne należy rozumieć, urządzenia, które mogą stwarzać zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego oraz mienia i środowiska wskutek: a) rozprężenia cieczy lub gazów znajdujących się pod ciśnieniem różnym od atmosferycznego, b) wyzwolenia energii potencjalnej lub kinetycznej przy przemieszczaniu ludzi lub ładunków w ograniczonym zasięgu, c) rozprzestrzeniania się materiałów niebezpiecznych podczas ich magazynowania lub transportu. Szczegółowy wykaz urządzeń technicznych wymagających dozoru określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 2012 r. w sprawie rodzajów urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu³². W przypadku, gdy dana instalacja będzie spełniała określone w wymienionym wyżej rozporządzeniu warunki techniczne, konieczne będzie objęcie jej dozorem technicznym już na etapie projektowania. W takiej sytuacji formę nadzoru ustala się już przy uzgodnieniu instalacji technicznej przez organ dozoru technicznego. Po zakończeniu inwestycji wykonane urządzenia należy odebrać przez jednostkę dozującą.

³¹ Dz. U. z 2000 r., nr 122, poz. 1321 ze zm.

³² Dz. U. z 2012 r., poz. 1468 ze zm.

Warto również pamiętać, że jeżeli instalacja będzie mogła być uznana za instalację o dużym ryzyku pożarowym, użytkownik będzie zobowiązany **do zgłoszenia zakładu właściwemu organowi Państwowej Straży Pożarnej oraz poinformowaniu wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska** na 30 dni przed uruchomieniem zakładu.

1.9. Podsumowanie

Jak wskazano na wstępie, wszystkie procedury oraz obowiązek uzyskania właściwych decyzji uzależnione jest od zakresu planowanej inwestycji, a także procesów technologicznych i przetwarzanych substancji w biorafinerii. Dlatego z punktu widzenia obowiązujących regulacji najważniejsze jest dokonanie gruntownej analizy projektowanej instalacji przed przystąpieniem do określenia ścieżki prawnej jej powstania. Nie w każdym bowiem stanie faktycznym będzie konieczne uzyskiwanie wszystkich decyzji i zezwoleń, które w ogólnym zarysie zostały wskazane w tym rozdziale. Równocześnie należy podkreślić, że uzyskanie wszystkich koniecznych decyzji niezbędnych w procesie inwestycyjnym nie oznacza automatycznego wyłączenia z obowiązku spełnienia formalnoprawnych warunków w kolejnym etapie, tj. prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie produkcji bioetanolu (szerzej w rozdziale 3).

2. Studium badania przypadku – przykładowe postępowanie dla inwestycji polegającej na budowie biorafinerii lignocelulozowej

2.1. Założenia projektu instalacji

W tym rozdziale zostanie pokazana przykładowa procedura prawna w zakresie uzyskiwania pozwoleń i decyzji administracyjnych związanych z procesem budowlanym biorafinerii lignocelulozowej. Należy zaznaczyć, że przedstawiona instalacja, budynek, lokalizacja, jak również postępowanie mają jedynie wskazać w sposób uproszczony i schematyczny rodzaje decyzji administracyjnych pozwalających na realizację zamierzenia inwestycyjnego. W każdym przypadku inwestor powinien przeprowadzić swoją inwestycję zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz w oparciu o posiadaną dokumentację opisującą w sposób kompletny i szczegółowy poszczególne dane.

Dla naszego przykładu zakładamy, że substratem wykorzystywanym do produkcji bioetanolu będzie wierzba energetyczna. Na projektowaną instalację biorafinerii składać się zatem będzie:

1. **Młyn do rozdrabniania** wierzby o wydajność 400 kg/h wraz z przenośnikiem taśmowym do podawania substratu. Długość taśmy około 10 m i szerokości 0,6 m.

2. **Reaktor do obróbki wstępnej** o pojemności roboczej 1,5 m³ przy maksymalnej dopuszczalnej temperaturze ciągłej pracy reaktora oraz wszystkich współpracujących urządzeń i aparatów kontrolno-pomiarowych $\geq 120^{\circ}\text{C}$ i ciśnieniu ≥ 30 bar wraz z mieszadłem 4,0 kW IP68. Pompa do transportu zawiesiny do reaktora hydrolizy enzymatycznej: $Q=3,0$ m³/h, $H=0,5$ m, $P=1,5$ kW. Aparatura kontrolno-pomiarowa (urządzenia do pomiaru i kontroli): pH, temperatury, ciśnienia w reaktorze.

3. **Reaktor do hydrolizy**. Trzy reaktory połączone równolegle o pojemności roboczej 1,0 m³, każdy o parametrach pracy $T=80/50^{\circ}\text{C}$ przy ciśnieniu ≥ 5 bar. Reaktor wyposażony w mieszadło mechaniczne, zasilane elektrycznie o mocy $P=4,0$ kW i stopniu ochrony IP68. Pompa do transportu zawiesiny do separatora frakcji (wirówka): $Q=3,0$ m³/h, $H=0,5$ m, $P=1,5$ kW. Aparatura kontrolno-pomiarowa (urządzenia do pomiaru i kontroli): pH, temperatury, ciśnienia w reaktorze.

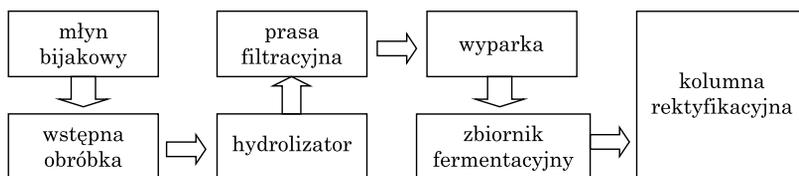
4. **Separator frakcji.** Na potrzeby separacji frakcji projektuje się prasę filtracyjną: $Q=2,3 \text{ m}^3/\text{h}$, $P=4,0 \text{ kW}$. Pompa do transportu materiału do układu zateżania RO: $Q=3,0 \text{ m}^3/\text{h}$, $H=0,5 \text{ m}$, $P=1,5 \text{ kW}$.

5. **Układ zateżania RO.** Wyparka o pojemności $V=2 \text{ m}^3$. Pompa do transportu materiału do fermentora: $Q=3,0 \text{ m}^3/\text{h}$, $H=0,5 \text{ m}$, $P=1,5 \text{ kW}$.

6. **Fermentor.** Dwa fermentory połączone równolegle o pojemności roboczej $V=0,6 \text{ m}^3$, każdy, parametry pracy $T=30^\circ\text{C}$. Pompa do transportu materiału do destylatora: $Q=3,0 \text{ m}^3/\text{h}$, $H=0,5 \text{ m}$, $P=1,5 \text{ kW}$;

7. **Destylator** powinien mieć wydajność $20 \text{ dm}^3/\text{h}$.

Schemat instalacji:

2.2. Lokalizacja wraz z opisem obiektu budowlanego

Instalacja ma zostać zlokalizowana na nieruchomości będącej w zabudowie siedliskowej bez uchwalonego dla nieruchomości miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W ewidencji gruntów i budynków prowadzonej przez właściwego starostę grunt został oznaczony jako użytki rolne. W pobliżu nieruchomości znajduje się sieć wodna, sanitarna oraz energetyczna.

Budynek, w którym ma się zostać zainstalowana przedstawiona wyżej instalacja, powinien spełniać następujące parametry: a) długość – $30,0 \text{ m}$; b) szerokość – $9,0 \text{ m}$; c) wysokość – ok. $7,0 \text{ m}$; d) powierzchnia zabudowy – $270,0 \text{ m}^2$; d) kubatura – ok. $1890,0 \text{ m}^3$. Planowane zapotrzebowanie obiektu na energię elektryczną to $0,5 \text{ MW}$, zużycie wody na cele komunalne – $5 \text{ m}^3/\text{dobę}$, odprowadzenie ścieków komunalnych – $5 \text{ m}^3/\text{dobę}$, odprowadzenie ścieków poprodukcyjnych – $4 \text{ m}^3/\text{dobę}$.

2.3. Budowa instalacji – niezbędne decyzje administracyjne

W związku z brakiem m.p.z.p. należy w pierwszej kolejności wystąpić o wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania dla plano-

wanej inwestycji polegającej na budowie biorafinerii lignocelulozowej. Kolejnym etapem procesu administracyjnego będzie przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko. Taki obowiązek wynika z faktu zakwalifikowania, zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 30, 45 oraz ust 2 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, przedsięwzięcia polegającego na budowie instalacji do produkcji bioetanolu z masy lignocelulozowej do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Wobec powyższego należy założyć uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, co wiąże się z przygotowaniem raportu oddziaływania na środowisko. Uzyskanie tej decyzji będzie konieczne, mimo że procesy technologiczne w projektowanej instalacji mają odbywać się w zamkniętym budynku, co ograniczy emisję odorów, hałasu, bioareozoli, substancji złośliwych. Oddziaływanie wszystkich tych emisji może mieścić się w granicach nieruchomości, a nawet w obrębie budynku, w którym ma zostać umieszczona instalacja. Wykonanie w sposób prawidłowy instalacji powinno zabezpieczyć ją przed możliwymi do wystąpienia skażeniami powstałymi w trakcie eksploatacji urządzeń. Wobec tego nie powinno być potrzeby dokonywania działań kompensacyjnych lub zamiennych dotyczących środowiska. Nie będzie także potrzeby utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania. Tym samym uzyskanie decyzji środowiskowej nie powinno nastręczać zbyt wielu trudności, a sama procedura nie powinna być długotrwała nawet w sytuacji, gdy założymy, że konieczne będzie – jak w niniejszym przykładzie – przygotowanie raportu oddziaływania na środowisko. W przykładowej instalacji nie ma konieczności występowania o inne decyzje związane z ochroną środowiska, w tym decyzji zintegrowanej, z uwagi na zagospodarowanie odpadów komunalnych oraz odpadów powstających w procesie produkcji przez specjalistyczne firmy. Dla naszej inwestycji nie będzie konieczne uzyskiwanie również pozwolenia wodnoprawnego.

Kolejną decyzją, jaka będzie konieczna do uzyskania, jest pozwolenie na budowę. Za powyższą koniecznością przemawiają parametry projektowanego obiektu budowlanego, a także, obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. Kolejnym argumentem przemawiającym za koniecznością uzyskania powyższej decyzji jest zabezpieczenie właściwego poziomu bezpieczeństwa przeciwpożarowego oraz bhp. Przedstawione parametry pracy układu technologicznego, w myśl przepisów ppoż. i bhp, stwarzają niebezpieczeństwo pożaru, wybuchu lub zatrucia, dlatego też potencjalny obiekt budowlany stanowiący zabudowę dla ciągu technologicznego musi być poddany wnikliwej analizie projektowej.

Po zakończeniu prac budowlanych konieczne będzie uzyskanie pozwolenia na użytkowanie obiektu, a także pozwolenia na korzystanie z instalacji. Dopiero po uzyskaniu tych decyzji będzie można przyjąć, że etap inwestycji został zakończony pozytywnie.

3. Prowadzenie działalności związanej z produkcją bioetanolu

W pierwszej i drugiej części przedstawiono proces budowy instalacji biorafinerii lignocelulozowej. W tym rozdziale natomiast zaprezentowane zostaną inne formy reglamentacji, w tym zezwolenia niezbędne do prowadzenia działalności gospodarczej polegającej na produkcji bioetanolu.

W zależności od wielkości prowadzonej działalności, jak również wielkości instalacji konieczne może okazać się uzyskanie dodatkowych decyzji oraz dopełnienie formalności prawnych. Podstawę prawną do produkcji bioetanolu na terytorium RP stanowi ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych³³, która wdraża do krajowego porządku prawnego dyrektywę 2003/30/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 maja 2003 r. w sprawie wspierania użycia w transporcie biopaliw lub innych paliw odnawialnych³⁴ (zmieniona dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania energii ze źródeł odnawialnych i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE³⁵).

Zakres ustawy obejmuje:

- wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania biokomponentów;
- wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie importu lub nabycia wewnątrzspółnotowego biokomponentów;
- wytwarzanie przez rolników biopaliw ciekłych na własny użytek;
- wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie wprowadzania do obrotu biokomponentów i biopaliw ciekłych oraz określania i realizacji Narodowego Celu Wskaźnikowego;
- potwierdzania spełnienia kryteriów zrównoważonego rozwoju;
- wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie udzielania zgody na korzystanie z uznanego systemu certyfikacji;
- wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie wydawania certyfikatów;
- przeprowadzanie kontroli;

³³ Dz. U. z 2006 r., nr 169, poz. 1199 ze zm. – dalej u.b.b.c.

³⁴ Dz. U. UE. L 123/42 z 17 maja 2003 r.

³⁵ Dz. U. UE L 140/16 z 5 czerwca 2009 r.

³⁶ Art. 2 pkt 4 u.b.b.c.

– sporządzanie sprawozdawczości i tryb przedkładania sprawozdań.

W świetle definicji wynikającej z omawianego aktu prawnego bioetanol definiowany jest jako alkohol etylowy wytwarzany z biomasy, w tym bioetanol zawarty w eterze etylo-tert-butylovym lub eterze etylo-tert-amylowym; za biomasę do wytwarzania bioetanolu nie uznaje się alkoholu etylowego zawierającego powyżej 96% objętościowo alkoholu³⁶. Jednocześnie należy zauważyć, że ustawodawca krajowy posługuje się pojęciem „bioetanol” także w kontekście szerszych kategorii, tj. biopaliw ciekłych, do których zaliczany jest ester, bioetanol, biometanol, dimetyloeter oraz czysty olej roślinny (stanowiących samoistne paliwa)³⁷ oraz biokomponentów, do których zaliczany jest bioetanol, biometanol, ester, dimetyloeter, czysty olej roślinny oraz węglowodory syntetyczne³⁸.

Warto przy tym podkreślić, że biopaliwa ciekłe, a tym samym bioetanol, w świetle powoływanej ustawy, nie mogą zostać zaliczone do biomasy, której spalanie w procesie wytwarzania energii stanowi przesłankę do uzyskania świadectw pochodzenia energii ze źródeł odnawialnych. Jednocześnie czysty, nieuszlachetniony olej roślinny można zaliczyć do biomasy na cele energetyczne. W odniesieniu natomiast do estrów metylowego i etylowego należy wskazać, że ze względu na fakt, iż spełniają one kryteria ustawowej definicji biopaliwa ciekłego, stanowiącego samoistne paliwo, wyłączone zostaje możliwość ich kwalifikacji jako źródła energii odnawialnej.

Prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania, magazynowania lub wprowadzania do obrotu biokomponentów jest **działalnością regulowaną** w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej³⁹ i **wymaga wpisu (na pisemny wniosek wytwórcy) do rejestru wytwórców, który prowadzi i udostępnia Agencja Rynku Rolnego**. Zgodnie z art. 5 u.b.b.c., wpis do rejestru uzależniony jest od kumulatywnego spełnienia następujących przesłanek:

1) posiadania tytułu prawnego do obiektów budowlanych, w których będzie wykonywana działalność gospodarcza (np. prawa własności, ale również umowy najmu czy dzierżawy);

2) dysponowania odpowiednimi urządzeniami technicznymi i obiektami budowlanymi spełniającymi wymagania określone w szczególności

³⁷ Art. 2 pkt 11 u.b.b.c.

³⁸ Art. 2 pkt 3 u.b.b.c.

³⁹ W myśl art. 5 pkt 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. nr 173, poz. 1807 ze zm.), działalność regulowana to działalność gospodarcza, której wykonywanie wymaga spełnienia szczególnych warunków określonych przepisami prawa.

w przepisach o ochronie przeciwpożarowej, sanitarnych i o ochronie środowiska, umożliwiającymi prawidłowe wykonywanie działalności gospodarczej;

3) posiadania zezwolenia na prowadzenie składu podatkowego.

Równocześnie negatywną przesłanką do prowadzenia działalności w zakresie wytwarzania biokomponentów, a następnie ich sprzedaży lub zbycia w innej formie, ewentualnie przeznaczenia do wytworzenia przez wytwórcę paliw ciekłych lub biopaliw ciekłych jest karalność za przestępstwo skarbowe, przestępstwo przeciwko mieniu, wiarygodności dokumentów, a także przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi oraz obrotowi gospodarczemu. W przypadku wytwórcy będącego osobą prawną lub jednostką organizacyjną niebędącą osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, odpowiednio członkowie zarządu albo osoby uprawnione do reprezentowania nie mogą być karane za te przestępstwa⁴⁰.

Należy podkreślić, iż ustawodawca dopuszcza możliwość produkcji biopaliw ciekłych przez rolników na własny użytek. Są oni jednak obowiązani uzyskać wpis⁴¹ do tzw. rejestru rolników prowadzonego przez ANR⁴² (wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek), który wiąże się ze spełnieniem przez ubiegającego warunków zbliżonych, choć mniej rygorystycznych w stosunku do tych, które wymagane są od wytwórców biokomponentów, tj. winien on dysponować odpowiednimi urządzeniami technicznymi i obiektami budowlanymi spełniającymi wymagania określone w szczególności w przepisach o ochronie przeciwpożarowej, sanitarnych i o ochronie środowiska, umożliwiającymi prawidłowe wytwarzanie biopaliw ciekłych, jak też posiadać zezwolenia na prowadzenie składu podatkowego⁴³.

Ponadto ustawodawca wprowadził dla biopaliw ciekłych, w tym bioetanolu, roczny **limit produkcji**, który ustalono jako objętość odpowiadająca pod względem wartości opałowej 100 litrom oleju napędowego, oznaczonego kodem CN 2710 19 41, na hektar powierzchni użytków rolnych będących w posiadaniu rolnika. W przypadku zatem zamiaru produkcji większej ilości bioetanolu rolnik zobowiązany jest zarejestrować się jako

⁴⁰ Art. 5 ust. 2 u.b.b.c.

⁴¹ Pisemny wniosek o wpis powinien zawierać elementy wskazane w 14 ust. 3 u.b.b.c. oraz oświadczenie określone w 14 ust. 3 przedmiotowego aktu prawnego.

⁴² Zgodnie z art. 15 ust. 3 u.b.b.c., rejestr jest jawny. Organ rejestrowy wydaje zaświadczenie o wpisie do rejestru rolników w terminie 14 dni od dnia wpływu kompletnego wniosku wraz z oświadczeniem (art. 17 ust. 1 u.b.b.c.).

⁴³ Art. 14 ust. 1 u.b.b.c.

wytwórca, spełniając wymagania właściwe dla tego rodzaju działalności.

Należy jednocześnie pamiętać, że pewnym utrudnieniem w procesie produkcyjnym może być nałożony przez ustawodawcę obowiązek produkcji i magazynowania biopaliw w **składzie podatkowym** (ze względu na objęcie tego towaru podatkiem akcyzowym). W praktyce oznacza to, że zanim przedsiębiorca (lub rolnik) wystąpi o zezwolenie na prowadzenie składu podatkowego do właściwego miejscowo naczelnika urzędu celnego⁴⁴, powinien zabezpieczyć odpowiednią infrastrukturę techniczną, tj. nie tylko dysponować odpowiednimi maszynami, zbiornikami na paliwo, ogrodzonym terenem, ale również spełnić określone wymagania formalne, np. sformułować regulamin funkcjonowania składu podatkowego czy odpowiednio oznaczyć skład podatkowy⁴⁵.

Należy przy tym pamiętać, że realizowana przez wytwórcę/ rolnika produkcja biopaliw podlega kontroli zgodnie z ustawą z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw⁴⁶. Przepisy tej ustawy określają zasady organizacji i działania systemu monitorowania i kontrolowania jakości paliw przeznaczonych do stosowania:

1) w pojazdach, ciągnikach rolniczych, a także maszynach nieporuszających się po drogach;

2) w instalacjach energetycznego spalania oraz w statkach żeglugi śródlądowej;

3) w wybranych flotach;

4) przez rolników na własny użytek – w celu ograniczania negatywnych skutków oddziaływania paliw na środowisko oraz zdrowie ludzi.

Wytwarzane biopaliwa powinny zatem spełniać normy rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 22 stycznia 2007 r. w sprawie wymagań jakościowych dla biopaliw ciekłych stosowanych w wybranych flotach oraz wytwarzanych przez rolników na własny użytek⁴⁷.

⁴⁴ Art. 49 ust. ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym (Dz. U. z 2009 r., nr 3, poz. 11 ze zm.).

⁴⁵ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 lutego 2009 r. w sprawie warunków prowadzenia składów podatkowych oraz ewidencji przez podmioty prowadzące składy podatkowe (Dz. U. nr 32, poz. 231 ze zm.).

⁴⁶ Dz. U. z 2006 r., nr 169, poz. 1200 ze zm.

⁴⁷ Dz. U. z 2007 r., nr 24, poz. 149 ze zm.

Bibliografia

- Asman T., Dessoulavy-Śliwiński J., Janiszewska-Kuropatwa E., Niewiadomski Z. (red.), Plucińska-Filipowicz A., *Prawo budowlane. Komentarz*, Warszawa 2011.
- Despot-Mładanowicz A., Gliniecki A. (red.), Kostka Z., Ostrowska A., Piątek W., *Prawo budowlane. Komentarz*, Warszawa 2012.
- Gruszecki K., *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*, Warszawa 2011.
- Górski M., Pchalek M., Radecki W., Jerzmański J., Bar M., Urban S., Jendrońska J., *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*, Warszawa 2011.
- Korzeniowski P., *Instytucje prawne ochrony środowiska a procesy inwestycyjno-budowlane. Studium prawnoadministracyjne*, Warszawa 2012.
- Nowak M.J., *Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Komentarz*, Warszawa 2012.
- Szwajdler W., Bąkowski T., *Proces inwestycyjno-budowlany. Zagadnienia administracyjno-prawne*, Toruń 2004.
- Wilżak T., *Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko – przewodnik po rozporządzeniu Rady Ministrów*, Warszawa 2011.

Strony WWW

- http://www.mrr.gov.pl/fundusze/fundusze_europejskie/oos/strony/ocena_oddziaływania_na_srodowisko.aspx
- http://www.paiz.gov.pl/prawo/oceny_oddziaływania_na_srodowisko
- <http://ippc.mos.gov.pl/ippc>
- www.eur-lex.europa.eu

Polskie akty prawne

- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 r., nr 156, poz. 1118 ze zm.)
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst. jedn.: Dz. U. z 2004 r., nr 121, poz. 1266 ze zm.)
- Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorcze technicznym (Dz. U. nr 122, poz. 1321 ze zm.)
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst. jedn.: Dz.U. z 2008 r., nr 25, poz. 150 ze zm.)
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (tekst. jedn.: Dz. U. z 2012 r., nr 145 ze zm.)
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst. jedn.: Dz. U. z 2012 r., poz. 647 ze zm.)
- Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. nr 173, poz. 1807 ze zm.)
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. nr 199, poz. 1227 ze zm.)
- Ustawa z dnia 29 czerwca 2011 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących (Dz. U. nr 135, poz. 789)

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. nr 122, poz. 1055)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2005 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, których wprowadzanie w ściekach przemysłowych do urządzeń kanalizacyjnych wymaga uzyskania pozwolenia wodnoprawnego (Dz.U. nr 233, poz. 1988 ze zm.)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. nr 213, poz. 1397)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 kwietnia 2011 r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. nr 95, poz. 558)

Przepisy Unii Europejskiej

- Dyrektywa Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz. Urz. WE L 175 z 5 lipca 1985, s. 40, ze zm.; Dz. Urz. UE Polskie wyd. spec., rozdz. 15, t. 1, s. 248)
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22 lipca 1992, s. 7, ze zm.; Dz. Urz. UE Polskie wyd. spec., rozdz. 15, t. 2, s. 102)
- Dyrektywą Rady Nr 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r. dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom ich (Dz. Urz. UE L z 1996 r., nr 257, s. 26–40, ze zm.)
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21 lipca 2001, s. 30; Dz. Urz. UE Polskie wyd. spec., rozdz. 15, t. 6, s. 157)
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14 lutego 2003, s. 26; Dz. Urz. UE Polskie wyd. spec., rozdz. 15, t. 7, s. 375)
- Dyrektywa 2003/30/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 maja 2003 r. w sprawie wspierania użycia w transporcie biopaliw lub innych paliw odnawialnych (Dz. U. UE L 123/42 z 17 maja 2003)
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywę Rady 85/337/ /EWG i 96/61/WE (Dz. Urz. UE L 156 z 25 czerwca 2003, s. 17; Dz. Urz. UE Polskie wyd. spec., rozdz. 15, t. 7, s. 466)
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/1/WE z dnia 15 stycznia 2008 r. dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz. Urz. UE L 24 z 29 stycznia 2008, s. 8)
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiającej ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej) (Dz. Urz. UE L 164 z 25 czerwca 2008, s. 19)